

הדפסה בחלוצית מסר - להדפסה איכותית הדפס ישירות מן התכנה

[illegible]

מירוש: (טו) נס' חבור ובכנים י' י'
חסי' שלא מחוק משלם תשע ציין אל
תקב: (טז) ואל הדק נס' שלן
 מתחכם מועיל לאלל לעשות טל' :
 יח * לו (טז) * קון הכמות ברהד מותר למשלמו פחות
 פחות מד' אמות ובכרמלים מותר למשלמו להריא
 משום דחישינן שמה לא יקנו בו רבים ומסקים הויאם לדברים
 לא גור רבנן * :

כך תחיות [פי' הנהיג] של דקל לם שקוצצים (3) לרשיפה מוקדנת הם ואמור למדלם ישיב עידיהם מעט במקדור יום וחתר לישב עידיהם בשבת וקיש אה קשרם לישב עידיהם או ^{הנהיג} חשב עידיהם מוקדנת יום לישב עידיהם אפי' בחול :

כא (פו) א אבל נרדך של אכטס אף קיפ שחשב עליו מקדור יום מ אמור לישב [עליהם] אח"כ למדור [הם] : בטב א ילם דמן פליט מין (8) מריון וקיש אה חשב : (מדרני' ב' נהם מוקדנת

© 2006 The Authors
Journal compilation © 2006 Blackwell Publishing Ltd

[illegible]

၁၉၆၇ ခုနှစ်

7/21/64

הַלֵּל וְהַקִּיץ

[illegible]

הדפסה ברזולוציית מסך - להדפס

[illegible]

לבושי שרד

[illegible]

ספר ויצא

כותית הדפס "שירות מן התכנה"

[illegible]

וְאֵלֶּיךָ יָשָׁב וְיָשָׁב עֲלֵיהֶם מִבְּעֵי לִחוֹן
 אֲנִי אֲשַׁמֵּשׁ אֹתָם :
 וְרֹאשִׁים לִמְאֹכֵל בְּהֵמָה וּפְרוֹדִים שֹׂאֵן בָּהֶם כִּזְכֹּר
 הַקְּלִיפִים רֹאשִׁים לִמְאֹכֵל בְּהֵמָה אֲשֶׁר לִמְשִׁלָּם
 יִקָּחֵם שֵׁפֶת עַד וְהִשְׁתָּחִי מוֹתֵר לְרִבְבֵּיהָ וְהִכְבִּידָא
 וְלִשְׁמִלָּה

[illegible][illegible]

אשר לנדרים מ"י מן המעשה כיון דלמא עבד חסד ויהא ליה חלומות
מן

[illegible][illegible][illegible]

בעזרת השם יתברך

ספר

תוספת שבת

עם מהדורא בתרא

חלק א'

על הלכות שבת מרישא עד גמירא

חיברו הגאון הגדול המפורסם
מו"ה רפאל מייזליש מהארחוב זצוק"ל
אב"ד פאריצק

נדפס בראשונה בשנת תקכ"ז ומהדורה שני' בשנת תקס"ו

ועכשיו בעזהשי"ת יצא לאור מחדש
באותיות בהירות מאירות עינים ומתוקן מאלפי שגיאות שהיו
בפוסקים הקודמים ונלוו עליו בשולי היריעה שני הוספות

מראה מקומות לספרי
האחרונים המביאים דבריו,
ופסקיהם למעשה

משא ומתן בדבר הלכה
לפרש וליישב דבריו
במקומות שטעונין ביאור

ממני הצעיר באלפי ישראל

אשר אנשיל עקשטיין
נכד המחבר

מהדורא שלישית עם תיקונים
שנת תשנ"ט לפ"ק

שהעכו"ם בחצר אבל אם עומד בחוץ ופשט ידו לפנים שידוע הוא שיוציאו או ליתן לו שאר חפצים שדרך להוציא אסור אפילו אם עומד בפנים (ה) אפילו אם החפצים של עכו"ם שהרואה אינו יודע שהחפצים של עכו"ם: הג"ה ואפילו (ו) ביחוד לו מקום מנעוד יוס יש להחמיר (מרדכי פ"ק דשבת):

ב. היכא דאיכא משום דרכי שלום או (ז) בעכו"ם אלא מותר לתת לו או לשלוח לו ע"י עכו"ם (זה"ה לנורך כגון להוציא חמץ מנינו בפסח) (מרדכי):

ג. מותר להחליף משכון בשבת אם הוא מלבוש ויוציאו (ח) דרך מלבוש כי אין זה משא ומתן וגם בישראל מותר בענין זה אם הישראל צריך ללבשו: הג"ה (ט) וטוב שהעכו"ם יקח המשכון עצמו ויניח אחר במקומו ולא יגע בו הישראל שלא יהא נראה כנושא ונותן (אגודה). וע"ל סימן ש"ז בסופו מדין עכו"ם המביא בשבת חוזה דבר אם מותר לקבלו:

ד. פת שאפה עכו"ם לעצמו בשבת (י) יש אוסרים (יא) ויש מתירים (יב) ובשעת הדחק או לצורך מצוה כגון סעודת ברית מילה או לצורך ברכת המוציא יש לסמוך על המתירים: הג"ה אלל אסור ליתן לו מעות מע"ש ושיחן לו הפת בשבת דלא אדעמא דישאל קא עבד. (רצנו ירוחם ח"ח):

תוספת שבת

מאמין לו, אין ישראל אחר רשאי לערב עבורו, דאסור משום ממצוא חפצין מג"א דלא כסמ"ע בסי' קל"א: **7 (י) יש אוסרים.** כמה טעמים יש לזה, ואחד מהם הוא דחיישינן שמא יאמר לעכו"ם לעשותו, ואע"ג דעכו"ם שהדליק את הנר לעצמו מותר לישראל להנות ממנו כמ"ש סי' רע"ו, מ"מ במידי דאכילה החמירו טפי. וכתב המג"א בסי' תקי"ז (ס"ק ב') דמדבריו המחבר שם משמע דס"ל (ז) כטעם הזה ע"ש. והא דלית ביה משום מוקצה, משום דכל מידי דגמרו בידי אדם, שאדם יש בידו לגמור אין בו משום מוקצה כדאיתא בביצה. וכישי"ש כתב דהיינו דוקא בדבר שהתחיל קצת קודם שבת אלא שגמרו בשבת כמ"ש סי' רנ"ב ע"ש, וכ"כ מהרש"ק בספר תפארת שמואל: (ביצה פרק ג' ס"ק ט"ז):

*כתבו התוס' בע"ז, דאין

לאסור הפת דשמא נתלשו העצים השגה על המג"א

בשבת ונאפה בהם, דלא אמרינן יש שבח עצים בפת אלא באיסורי הנאה, ומוקצה מותר בהנאה, וסיים המג"א דבפסחים משמע דמוקצה אסור בהנאה עכ"ל. ודבריו תמוהים דהתם לא אמרינן הכי אלא למ"ד דמוקצה דאורייתא, דיליף מהא דכתיב והכינו דמשמע דכל דבר צריך הכנה מע"ש, וכיון שצריך הכנה [ג] מקרי מלאכה

דהוי כשלוחו ש"ג: (ה) אפילו החפצים של עכו"ם. מלשון זה משמע דאפילו אם הוא תרתי לטיבותא שעומד בפנים, וגם החפצים הם של עכו"ם מ"מ אסור, אבל בטור משמע דדוקא אם עומד בחוץ וישראל נותן (ז) לו, דאז יטעו לומר שהוא של ישראל, לכך אסור אבל אם עומד בפנים והחפץ של עכו"ם (ג) מותר לתת לפניו, דהרואה שמוציאו אומר שהוא של עכו"ם, אבל כשהחפץ של ישראל יש לחוש לאותן היודעים שהוא של ישראל, ואיכא משום מראית עין שאומרים שהוא שלוחו, מג"א: **(ו)** בייחוד לו מקום. והוא ממושכן לישראל אסור, אפילו אם העכו"ם עומד ג"כ מבפנים, דהוי כאלו הוא של ישראל, דהא י"א דשכירות לא קניא עסי' רמ"ו: **(ז)** בעכו"ם אלא. היינו לתת לפניו, אבל לידו ממש הוי (ד) עקירה דאסור אפילו אם החפץ של עכו"ם מה"ט. מג"א: **(ח)** דרך מלבוש. אבל בלא"ה אסור כיון שהוא ממושכן לישראל הוי כאלו הוא של ישראל ואסור משום מראית העין לאותם שידעו שהוא של ישראל כמ"ש"ל מג"א: **(ט)** וטוב. וכתב האגודה דה"ה אם העכו"ם מניח המעות, ונוטל המשכון נמי (ה) שרי ובלבד שלא יחשוב עמו. וכתב הלבוש דזה אינו אלא בעכו"ם, אבל בישראל (ו) נראה כאלו משאיל לו, ואם בא העכו"ם ליטול משכונו ואין הלוח

ביאורים

דרכי שלום, דמפרנסין עניי עכו"ם וכו', וא"כ אע"ג די"ש צו ספק מרה"ע, המירו כיון דא"ל בלא"ה, כמו דהמירו וודאי מרה"ע נסעי' ב', שמיני דמרה"ע נדחים מפני דרכי שלום, היכא דא"ל בלא"ה, משא"כ עקירה דאין צריך לא המירו, וק"ל.

[ג] במחצה"ש הגי' בדברי המג"א, ומיישב היטב כוונתו, אלל מש"כ לדחות קושיות המו"ש, דכל מה שאסור למ"ד מוקצה דאורייתא, אסור נמי למ"ד מדרבנן, דכל דחקון רבנן

צ"ב שיטת המו"ש דלדידי' ה' צריך לאסור אפילו ליתן לפניו, שמא יוליאו, ויעבור על איסור מראית העין ולמה חששו יותר לאיסור עקירה מאיסור מראית העין, ונלשיטת השו"ע הרב שהמיר ליתן לפניו אפילו שידוע שיוציאו לא קשה מידי, אלל בכה"ל לא משמע הכין ונלענ"ד לבאר דנסעי' ב' מנואר דמשום דרכי שלום מותר לעבור על איסור מרה"ע, ומשו"ה מותר לנורך עכו"ם חולה, אלל איסור עקירה לא המירו כיון דאפשר בלא"ה כמנואר במג"א ס"ק ו', ועפ"ז מוכן דין זה, דהא דהמירו ליתן מונות לפניו בחצר, הוא מפני

ציונים

(ב) ר"ע לפניו, דאלת"ה אסור משום עקירה וכ"כ השו"ע הרב. (ג) כ"ס השו"ע הרב, ועי' בטעמ' ס"ק ו' שהביא מחלוקת בזה, וגם במנה"ט האריך לסחור ראיות המג"א. (ד) עי' בטעמ' ס"ק י"ד. (ה) עי' במ"ב ס"ק י"ד מש"כ בשם האלי' רבה דאסור במעות. (ו) עי' במ"ב ס"ק ט"ו. (ז) כ"כ המ"ב בס"ק ט"ו, אלל בשו"ע הרב עי' ו' משמע דהטעם משום מוקצה.

ה. עכו"ם שצד דגים (יג) או ליקט פירות לעצמו אסורים לישראל ואפילו ספק אם לקטן או צדן היום אסורים בו ביום אבל (יד) לערב מותרים מיד אפילו אם וודאי לקטן וצדן היום:

ו. אם ליקט וצד בשביל ישראל או בשביל ישראל ועכו"ם (טו) צריך להמתין לערב בכדי שיעשו:

ז. ספק אם לקטן בשביל ישראל או שידוע שליקטן בשביל ישראל ואין ידוע אם נלקטו היום אם לאו אסורים בו ביום (יז) ולערב בכדי שיעשו (יח) ויש אומרים דלערב מותר מיד:

תוספת שבת

העכו"ם מסל"ת שלא לקטן (י) היום מותרים: **(טז) ספק אם לקטן**. פירש המג"א (בסי' תקט"ו ס"ק י"ב) דהיינו שהעכו"ם אמר לישראל מע"ש ליתן לו פירות, והלך לבית העכו"ם, ויש לספק שמא לא לקטן בשביל ישראל, והיה בדעתו ליתן לו פירות אחרים, אבל עכו"ם שהביא דורון לישראל מסתמא מביא לו מן המשובח והיינו מאותן שלקט היום, ובודאי לקטן בשבילו, ודלא כהב"ח: ונראה אם אין ידוע אם רוב עכו"ם או רוב ישראל, וגם אינו ידוע אם נלקטו היום, (י"א) שרי דהוי ספק ספיקא כמ"ש סי' תצ"ו, ואף דהוי ספיקא דחסרון ידיעה, ואפשר להתברר מ"מ לית לן בה, כמ"ש הש"ך בי"ד סי' נ"ג (ס"ק ט"ו) דס"ס א"צ בדיקה, וא"כ החסרון ידיעה אינו מזיק, ואף דשם מיהו אסור שלא במקום הפסד מרובה, מ"מ באיסור דרבנן אין לחוש כ"כ: **(יז) ולערב בכ"ש**. זה הוא דעת הרי"ף דס"ל דחוששין לחומרא: **(יח) וי"א דלערב וכו'**. הוא דעת הסמ"ג. וכתב המג"א משום דלא מחמירין כל כך להמתין בחול בכ"ש מספק ע"כ. ובסמ"ג איתא בהדיא הטעם דפסק כשמואל דחוששין לקולא, וצ"ל דס"ל להמג"א דדוקא בחול הוא דמקלינן אבל לא בשבת עצמה, וג"מ לדבר (יט) הבא מחוץ לתחום ע"י סעי' ח' וט', ובב"י איתא להדיא דלדעה זו שרי גם בשבת עצמה, וצ"ל דס"ל דכאן חזר בו, ומטעם זה סתם בס"ט לאיסור, מיהו דעת התרומות דאין לחלק ואפילו בשבת אזלינן להקל, וכ"מ בד"מ שאביאנו לקמן ס"ק ל' ע"ש, ועי' סעי' ט"ז מש"ש. ובריש סי' תקט"ו נסתפק המג"א דאם קצץ לו שכר ע"ז שיביא לו דגים מעי"ט, והעכו"ם שהיה והביא לו בשבת או ביי"ט, אי שרי

ואסור משום לא תעשה מלאכה ע"ש בפירש"י, אבל לירידן דק"ל מוקצה דרבנן ודאי דשרי להנות מעצי מוקצה, וברייאתא שלמה היא ליקט עכו"ם עשבים לצורך בהמתו מאכיל אחריו ישראל (ט) כמ"ש סי"א, ואפשר דהמג"א רימז לזה כמ"ש עסי"א: **(יא) ויש מתירין**. דס"ל דכיון דעשה בשביל עצמו לא גזרינן כמו גבי נר: **(יב) ובשעת הדחק**. פירש הב"ח דהיינו שדר בכפר יחידי שא"א לו להשאיל מחברו: **(יג) ליקט פירות לעצמו אסורים לישראל**. משום מוקצה, דלא גרע מפירות הנושרין מעצמן ואסור חז"ל משום (ט) מוקצה גזירה שמא יעלה ויחלוש, ולא דמי לפת דשרי לדעת המתירים בס"ד, דשאני אפייה ובישול דהכל יודעים שהם מלאכות חמורות וחמירי להו לאינשי, אבל צידה ולקיטה לא משמע להו לאינשי שהם מלאכות וחיישינן לשמא יעלה ויחלוש ב"י. ועיין סי' תקט"ו ס"א הביא הרב בסעי' א' בשם הר"ש פ"ח דתרומות, דאפילו אם עבר ונתן לפיו ולעסו אסור לבלען משום מוקצה, דלעיסה לא הוי כבלוע. והא דלא הקדים לכתוב דין זה כאן, משום דבש"ס נאמרו דינים אלו גבי י"ט, לכך סמך על שיכתוב שם דין זה: **(יד) ולערב מותרין מיד**. כיון שלא נעשית המלאכה בשבילו לא חיישינן שמא יאמרו לעכו"ם לעשותו, וגם לא שייך לומר שלא יהנה ממלאכת שבת מה"ט: **(טו) צריך להמתין לערב**. מטעם שנתבאר בסמוך, ובסי' תקט"ו נתבאר דהיינו כדי שילך העכו"ם למקום שליקט ויגמור המלאכה ויחזור לכאן, ואם אין ידוע מהיכן הביאם או בעינן להמתין בכדי שילך לחוץ לתחום ויביאם משם. עוד נתבאר שם דאם

ביאורים

זהנאה כדאיתא בנה"ל ריש סי' ש"ח, ולענין טבילת כלים בסי' שכ"ג, דאם לא ה' ידיעה המתרת ה' אסור זהנאה, שאני התם דשם דמי למלאכה, (וענינה הוי ענין מקון) משא"כ במוקצה דרבנן דלא דמי למלאכה כלל, אלא גזירה אטו הוצאה או למען ינות, בנה"ג לא גזרו שיהא אסור זהנאה. ובהכי מדוייק היטב דברי התו"ש מש"כ דבשלמא אם ה' אסור מן התורה, או נכלל בלא תעשה כל מלאכה, ושיך לגזור על הנאחז, אבל עכשיו דאיסורי מדרבנן, וודאי שרי להנות דלא גזרו בנה"ג.

צינונים

(ח) ועי' בפמ"ג ב"א י"א שמישנו. (ט) עי' בסי' שכ"ב ס"ק כ', ובמ"ב בסי' כ"ב מחלקו ל' טעמים. (י) העתיקו במ"ב ס"ק כ"ט ועי"ש. (יא) למו"ש מיד, והעתיקו במ"ב בסי' ל"ב. (יב) וגם הפמ"ג ורעק"א פירשו כוונת המג"א כן, ועי' ברעק"א מה שהקשה עליו.

ספר

משנה ברורה

והוא פירוש יפה ומנופה על

שולחן ערוך אורח חיים

אשר חיבר הרב הגאון, רבן של כל בני הגולה

מו"ה יוסף קארו זצ"ל

עם חידושי דינים שהשמיט הגאון הנ"ל והמציאם

הגאון מו"ה משה איסרליש זצ"ל

עם נושאי כליהם הלא המה:

באר הגולה מהגאון מו"ה משה רבקה זצ"ל מוילנא

באר היטב מהרב המובהק מו"ה יהודה אשכנזי זצ"ל, דיין טיקטין

שערי תשובה מאת הגאון מו"ה חיים מרדכי מרגליות זצ"ל

וביאורי קראתיו בשם משנה ברורה, יען כי מתוכו מתברר דברי השולחן-ערוך, כל דין דין בטעמו ונימוקו מגמרא ופוסקים, ולא יהיה כספר החתום. גם יקובץ בו כל הדינים וההלכות והביאורים המפורסמים בספרי האחרונים מפרשי השולחן-ערוך המפורסמים (כמו מאלו רבה ופרי-מגדים וברכי-יוסף ומאמר-מרדכי ורובות כהנה), אשר היו הרבה מהם אחרי הכאר היטב ולא הובאו בשער-תשובה כי אם מעט מועיר באיזה מקומות. כל אלה חוברו פה, והכל בלשון צח וקל ובסדר נכון, בעזר השם:

עוד צרפתי בעדו כמה ענינים נחוצים ובשם ביאור הלכה יכונה. ובשמו כן הוא, כי בו ביאורתי כמה פעמים דברי ההלכה המובא בקיצור בתוך המשנה ברורה כלי ראייה, ופה הראיתי בעזר השם יתברך את מקורו לעין כל מגמרא ופוסקים, גם יבואר בו לפעמים דברי השולחן-ערוך באורך במקום העריך ביאור:

גם תחת המשנה ברורה הנ"ל פתחתי שער רחב עם פרחים וציצים מצוינים, ושמו נאה לו שער הציון, כי בו יצוין על כל דיבור ודיבור לדעת מבטן מי יצאו הפנינים האלו:

כל אלה חברתי בעזר השם יתברך התונן לאדם דעת

ישראל מאיר ברכי אריה זאב הכהן ולה"ה, מעיר ראדין

כרך חמישי

הוצאה חדשה באותיות מרובעות, פיענוח ראשי-תיבות והגהה מדוקדקת

הוצאת ח. וגשל בע"מ ירושלים

שנת תשנ"ו לפ"ק

הלכות יום טוב סימן תקא

באר הגולה רמב

ל

סימן תקז סעיף ב' (כ) לכלים (ס) (כב) שנשברו ביום טוב אין מסיקים בהם מפני (כג) שהם נולד (כד) (ואם הסיק בכלים, אסור להפוך באש (כה) לאחר שהודלקו במקצת, דאז הוי (כו) שברייכלי, אלא-אם-כן ריבה עליהם (כז) עצים מוכנים (המגיד פ"ב ור"ן פ"ק דביצה), אבל מסיקין (כח) בכלים (ו) שלמים או בכלים (כט) שנשברו מבעוד יום? ישקדים ואגוזים שאכלו מערב-יום טוב, מסיקין בקליפיהם ביום טוב, ואם אכלם ביום טוב (ל) אין מסיקין (ו) בקליפיהן: הגה גם אין להסיק עם (ס) האגוזים והשקדים (לא) עצמן, אלא-אם-כן (לב) הם עדיין בקליפה (בי"י). (לג) ולפידים

ל שם ליב וטרי יהודה ושבת כ"ח וקב"ד מ שבת קב"ד נ ברייתא שם ב"ס וטרי יהודה רמב"ם בסוף ב מולכות יום טוב, ועין לקמן סימן תקיז

באר היטב

להסיקו דהו"ל נולד, יש"ש, גמרא: (ו) שלמים. ומיירי שאין לו עצים, דאלי"כ עבר על כל תשחית, מ"א: (ו) בקליפיהם. ואפילו ראויים למאכל בהמה מ"מ ה"ל נולד דאתמול היו עומדים לאדם, הרא"ש: (ס) האגוזים.

משנה ברורה

מאתמול והוי ליה מוקצה, (כו) ועוד, שמא יעלה ויתלוש, (כז) ואפילו בטלטול אסורין: ו' (כב) שנשברו. היינו, שנשברו (כח) כל-כך שאין ראויין לכעין מלאכתן הראשונה, אבל אם ראויין לכעין מלאכתן הראשונה [דהיינו, שברי עריכה לצוק לתוכן מקפה (מאכל עב) ושברי זכוכית לצוק לתוכן שמן], ככלים שלמים הן ומסיקין בהן. ועיין לעיל בסימן שח סעיף ו' בט"ו (כט) וביאור הלכה שם: (כג) שהם נולד. דמעיקרא כלי והשתא שברייכלי ואסורים בטלטול, (ל) ולכך אסור להסיק בהם. ואפילו אין מטלטלין כלל

(ה) שנשברו. דאסור טלטלם, ואפילו לשרפם במקומו אסור דמוקצה אסור ליהנות ממנו, אבל כשמדליק כלי שלם אעפ"י שנתקלקל לסוף ההנאה באה אח"כ מאליה. ע"ז המיוחד לחתות בו האש שנשבר אסור

ביאור הלכה

קטן ט לענין קרפף, מכל מקום בסעיף קטן ו' גבי 'אין מביאין מן השדה' לא פירש אלא משום עימור, ולא ניחא ליה לומר דגם שם תלי במוקצה]. ודע, דאם נתלה דבר זה במוקצה, אם-כן אם הכנים להדיא מבערב להסיקם אין צורך לאלו התנאים, דלא אמרינן אין דעתו עליהו רק בסתמא, כן כתב הט"ז [והפרי מגדים בסעיף קטן ט, ולדבריו מה שכתבו 'מכונסין מבערב' מיירי שלא פירש בהדיא שהוא לצורך יום טוב. ולדעתי אינו ברור, דבמקום ששיערו חכמים דאסור דעתיה, אפילו הכין מתחלה לא מהני, דודאי לא גמר בדעתו, ומצאתי בחמדר-משה שגם הוא עמד על דברי הט"ז, עיין שם:

(ל) אלא שורפן במקומו שמונחין שם גם-כן אסור, דמעשה הדלקה שעושה בכלי שנולקת עליהו חשיב כטלטול: (כד) ואם הסיק וכו'. הג"ה זו צריכה להיות אחר תיבת 'שלמים' שבדברי המחבר: (כה) לאחר שהודלקו במקצת. רוצה לומר, שהודלקו כל-כך עד שאין ראויין לכעין מלאכתן הראשונה, וכנ"ל: (כו) שברייכלי. ובלא היפך באש, אף שנהנה מן המוקצה, (כז) שנתבשל שם תבשילו, לית לן בה, דמוקצה מותר בהנאה היכי שההנאה באה מאליה ואינו עושה מעשה בידים, ויתבאר לקמן בסימן תקז במשנה ברורה: (כז) עצים מוכנים. ויתבאר לקמן בסימן תקז סעיף ב': (כח) בכלים שלמים. דאף דכלי אינו עומד להסקה, מכל מקום הלא קיימא לן (ל) דכל הכלים ניטלין אפילו שלא לצורך תשמישן המיוחד להן. (לד) ומיירי שאין לו עצים לצורך תבשילו, דאם לא-כן עבר על כל תשחית. ולפעמים אסור להסיק אף בכלים שלמים, כגון עכ"ם שלקח עצים (לה) של ישראל ועשה מהן כלי ביום טוב, דהוי ליה נולד, דמעיקרא עצים והשתא כלי. ע"ז שמחתין בו האש, (לו) כיון שהוא מיוחד לכך הרי הוא כלי ואם נשבר ביום טוב אסור להסיקו, וכנ"ל: (כט) שנשברו מבעוד יום. ואם ראויין לכעין מלאכתן הראשונה, דינם כשלמין ואסור להפוך בהם לאחר שהודלקו במקצת, וכנ"ל: ז' (ל) אין מסיקין בקליפיהן. והוא הדין (ל) בתמרים כשאכלן ביום טוב אין מסיקין בגרעיניהן, (לז) ואפילו הקליפין והגרעינין ראויין למאכל בהמה; והטעם, מפני שאתמול היו מחוברין וטפלין להאוכל ונחשבין כאוכל עצמו שהוא ראוי לאכילת אדם, ועכשיו אין ראויין רק לאכילת בהמה והוי ליה נולד. ודוקא תמרים חשובים שאין נשאר מהם על הגרעינין כלום, אבל חמרים (לט) רעים, הואיל ונשאר (מ) מעט מן האוכל על הגרעינין מותר לטלטל הגרעינין אגב האוכל [גמרא]: (לא) עצמן. דאין מוכנים להסיק כלל, (מא) שאין דרך כלל להניח אוכלין על האש, מה שאין כן בכלים, מפני צורך האוכלין ביום טוב אפשר להסיק לפעמים בכלים פחותים. ומיהו, בירושלמי איתא דמותר להסיק באוכלין גופייהו, וכן פסק הרשב"א [א"ר]: (לב) הם עדיין בקליפה. דאז מוכנים קצת להסיק אגב קליפתן: (לג) ולפידים שנשארו וכו'. והוא הדין פתילה שנולקה בשבת ונכבית:

שער הציון

(כו) פוסקים, ועלי-כן אפילו להמתירין מוקצה ביום טוב, גם-כן אסור: (ס) פוסקים: (מ) כן הוא לדעת המגן-אברהם בסימן שח סעיף ו' סעיף קטן טו, וכן מוכח ברשב"א בעבודת-הקודש ומאירי בשבת דף קכד, עיין שם: (כט) היינו, דלפי מאי דהבאתי שם בביאור הלכה דעת שארי אחרונים דאפילו בשאינם ראויין לכעין מלאכתן, כל שראויין לשום מלאכה לאו נולד הוא, וכמשמעות רש"י שם בדף קכד עמוד ב' דיבור המתחיל 'מר סבר', אם-כן הכי נמי בענינו עדיין לאו בכלל שברים הוא. ועיין בבית-מאיר שם שהאריך בזה: (ל) רש"י בשבת דף קכד עמוד ב': (לז) מגן-אברהם, דבריו נובעין מחידושי רשב"א בשבת דף כט, עיין שם. ומה שכתב המגן-אברהם דמוקצה אסור ליהנות ממנו, כוונתו גם-כן באופן כזה שמדליק בידים, וכן הסכים הגר"י, עיין שם בסימן תקט וביטמאיר בסימן שיח סעיף א. ועיין רש"י בשבת קכ"ד עמוד ב' דיבור המתחיל 'מסיקין', משמע קצת דכל שאינו מזה המוקצה ממקומו אף שמדליקו בידים לית לן בה, אכן מדה כח עמוד ב' בגמרא בענין דקיסול משמע כרשב"א, וצריך עיין: (ל) רשב"א בחידושי בשבת, ומוכח כמגן-אברהם ורש"י. ואם מותר להעמיד הקדירה אחר שכבר נשרף הכלי ונעשה שברייכלי, דקמתהני מן המוקצה לכתחלה, יתבאר לקמן בסימן תקז במשנה ברורה: (ל) גמרא, ודלא כרבי נחמיה, עיין שם: (לז) אחרונים: (לט) שבת כ"ט וכפידוש המגן-אברהם לקמן בסימן תקפו סעיף כב, עיין שם. ואם העץ היה של עכרים, תליא הדבר אם שייך נולד בדבר שגמרו ביד אדם, עיין בסימן שכה סעיף ו' במגן-אברהם סעיף קטן י', אבל בלאו סברא זו אין להקל, דנולד שייך גם בשל עכרים, כמו שכתב המגן-אברהם בסימן תקא סעיף קטן ג, ושם יתבאר אם ירצה השם: (לו) פוסקים: (לו) גמרא: (מ) מגן-אברהם, וכן כתב אליה רבה בשם הרשב"א, ודלא כהב"ח: (לט) זהו הנקרא בגמרא 'תמרי ארמייתא', ובדף קמג שם פירש רש"י דתמרי ארמייתא, מפני שהן עצמן עומדין גם-כן למאכל בהמה לפיכך גם גרעיניהו מותרין בטלטול, ואפשר דהוה כותנת חבית, ומותרין קושיית המגן-אברהם: (מ) כפידוש רש"י בשבת דף כט: (מא) מגן-אברהם בביאור דברי הביט-יוסף. ומכל מקום זהו רבר חדש, שימצא דבר שמוותר בטלטול ואסור בהסיק:

אוצר החכמה ספרי' - אוצר החסידים - ליובאוויטש

שער
שני

קובץ
שלשלת האור

היכל
שלישי

שלחן ערוך

אורח חיים

חלק רביעי

מכבוד קדושת אדונינו מורינו ורבינו הגדול הגאון האלהי
החסיד המפורסם אור עולם מופת הדור
נזר ישראל ותפארתו קדוש ה'

מרנא ורבנא

מוה' שניאור זלמן נבג"מ

מהדורת "וכלכתך בדרך"

סימנים תקג - תקיג

למ"ח 1234567

יוצא לאור על ידי מערכת
„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים וחמש לבריאה

קוח הלכות יום טוב תקא

הנושרין מאליהן בשבת או ביום טוב, שאסרום חכמים בו ביום באכילה ובטלטול^ס, משום גזרה שפא יעלה ויתלוש^ס, כמו שנתבאר בסמן שב"ה^ס.

ואם נפלו לתוך התנור — יתבאר בסמן תק"ז^ס בעזרת ה'.

דיא כבר נתבאר^ע שיש להחמיר בגולד ביום טוב, לפיכך פלים שנשברו ביום טוב^{עא} ואין עושין מעין מלאכתן הראשונה^{עב} כמו שנתבאר בסמן תצ"ה^{עג} — אין מסיקין בהן מפני שהן גולד^{עד}, ואסורין בטלטול. ואפלו לשרפן במקומן אסור אף על פי שאינו מטלטלן, לפי שהמקצה אסור להשתמש בו ולהנות מפניו^{עה}, כמו שיתבאר בסמן תק"ט^{עו}.

יב וכן נכרי שחקק בית קבול בבקעת ביום טוב — הרי עשאה בלי, ואין מסיקין בה, מפני שהוא גולד^{עז}.

7 יג אבל מסיקין בכלים שלמים^{עח} שנעשו מערב יום טוב, אף על פי שהוא נהנה מן הפלי לאחר שהדלק מקצתו ונעשה שבר פלי

אה"נ 1234567

עג סוף סי"ג.
עד רש"י שבת קכד, ב ד"ה הא. רמב"ם פ"ב הי"ב. שו"ע ס"ו. וראה גם לעיל סי' רסד סט"ו. וראה לקמן סי' תקיח קו"א ס"ק ה (ד"ה ואף), שבגולד כזה לא מהני דעתו עליה מערב יו"ט ולא תנאי.
עה ח"א סקי"ב. וראה לקמן סי' תקו קו"א סק"ד. עו סעיף מז.
עז גמרא שבת כב, רע"א. ח"א שם. וראה גם לעיל סי' שח סכ"ג. וראה לקמן סי' תקפו סכ"ה (שבשל נכרי אין בו משום גולד). לעיל סי' רנב סי"ב (בגמרו בידי אדם). סי' שכה ס"ו. מ"מ רציונים.
עח גמרא שם. רמב"ם שם. שו"ע שם.

סו כיון שנאסרו באכילה נאסרו אף בטלטול, שאינם ראויים לכלום (כדלעיל סי' שכה ס"ח). לקמן סי' תקטו ס"ד). אבל בהנאה בלי טלטול מותר (כדלקמן סי' תקו קו"א ס"ק ד ד"ה מכל מקום).
סז גמרא ג, א (לענין פירות הנשרים). רי"ף שם (לענין עצים). רא"ש שם. מ"א סקי"א.
סח סעיף ח.
סט ס"ג"ד.
ע סי' תצה סוף סי"ג.
עא גמרא לג, א. כרבי יהודה בברייתא לב, א. מור ושז"ע ס"ו.
עב הרשב"א בעבודת הקדש שער ה ס"ב. מ"מ פ"ב הי"ב. פר"ח ס"ו. מ"א סי' שח סקמ"ו. לעיל שם סכ"ד"ה.

הַלְכוֹת יוֹם טוֹב תָּקָא קִיט

— אֵין בְּכָךְ כָּלוּם פִּיּוֹן שֶׁהֵנָּא בָּאָה לוֹ מֵאֵלֶיהָ, שְׂאִינוּ עוֹשֶׂה שׁוּם מַעֲשֶׂה בְּגוֹף הַמְּקַצֶּה^ט, עֵין סוֹף סִמֵּן תַּק"ט^ט.

אָבֵל אָסוּר לְהַפּוֹךְ בָּאֵשׁ לְאַחַר שֶׁהִדְלִק מְקַצְתּוֹ, דָּאֻז נַעֲשֶׂה שְׁבֵר כְּלִי, וְכִיצַד הוּא עוֹשֶׂה? מְרַבָּה עָלֵיהֶם עֲצִים מוֹכְנִים וּמְסִיקִין^ט, דָּאֻז יָכוֹל לְהַפּוֹךְ בָּאֵשׁ אַף לְאַחַר שֶׁהִדְלִקוּ מְקַצַּת מִן הַכְּלִים, לְפִי שֶׁהֵן בְּטִלִּים בְּרַב עֲצִים הַמוֹכְנִים^ט, כְּמוֹ שִׁיתְבָּאָר בְּסִמֵּן תַּק"ז^ט בְּעוֹרֶת ה'.

יֵד בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים? כְּשֶׁאֵין לוֹ עֲצִים^ט מוֹכְנִים כְּדִי כָּל צָרְפוֹ, אָבֵל אִם יֵשׁ לוֹ כְּדִי כָּל צָרְפוֹ — אָסוּר לְהַסִּיק בְּכִלִּים שְׁלֵמִים אֲפִלּוּ בַּחֹל, מִפְּנֵי שֶׁהוּא עוֹבֵר עַל "בֵּל תִּשְׁחִית"^ט.^L

מִזֵּי כְּלִי שֶׁנִּשְׁבֵּר מִעֶרֶב יוֹם טוֹב^ט וְאֵין עָלָיו תֹּאֵר כְּלִי^ט — מִתָּר לְהַסִּיקוֹ בְּיוֹם טוֹב, שֶׁהָרִי הוּא כְּבֵד מוֹכֵן וְעוֹמֵד לְהַפְקָה^ט.

וְאִם יֵשׁ עָלָיו תֹּאֵר כְּלִי וְנִשְׁבֵּר בְּיוֹם טוֹב — אָסוּר לְהַסִּיקוֹ בְּיוֹם טוֹב, מִפְּנֵי שֶׁהוּא נוֹלָד^ט.

מִזֵּי הַכְּלִים וְהָאֲכָלִין מְטַלְטְלִין אוֹתָן לְכָל דְּבָר, וְאֵין אוֹמְרִים: לֹא

אֲזַצֵּר הַחֲכָמָה

פה גִּמְרָא שְׁבֵת קִבְּט, א. מ"א שם. וראה גם
לְקִמֵּן ס' תְּקִיחָה קו"א סק"ה. חו"מ שם ס"ד
(מן התורה).
פו שְׁבֵת קִבְּד, ב. רמב"ם שם. שו"ע ס"ו. וראה
גם לְעִיל ס' שח סוף סב"ד.
פז יְרוּשְׁלָמִי בִּיצָה פ"ד ה"ג. ב"י ד"ה גְּרִסִּין.
מ"א ס"ק ב.
פח רש"י שם ד"ה עֲצִים. וראה גם לְקִמֵּן ס' תְּקִב
ס"ח.
פט ראה דרכי משה ס"ק א"ב. מ"א סק"ב. לְעִיל
ס"א.

עט רש"י א שם ד"ה כִּי. מ"א שם.
פ סמ"ז וקו"א סק"ג.
פא גִּמְרָא שם. רמ"א ס"ו. וראה לְקִמֵּן ס' תְּקִיחָה
קו"א סק"ה (ד"ה ועוד), שְׁבִזָּה לֹא מִהְנִי אֵף
אִם הִיָּה בִּדְעָתוֹ מִעֶרֶב יו"ט, אוֹ מִה שְׁבִידוֹ לַעֲשׂוֹת
בְּהִיתָר.
פב רש"י שם ד"ה מְרַבָּה. וראה מ"מ וציונים.
פג סעיף ג.
פד מ"א סק"ג. וראה גם לְקִמֵּן חו"מ ה' שְׁמִירָת
גו"נ סמ"ו.

הַלְבוֹת יוֹם טוֹב תַּקַּט

סח

אוצר התנ"ך

76 טז מִתֵּר לְטַלֵּל מִקְצֵה לְצֹרֶךְ אֲכִילָה^צ, בְּגוֹן אֲבָנִים הַמִּנְחִים עַל גְּבֵי פָרוֹת — מִתֵּר לְטַלֵּל הָאֲבָנִים בְּדִי לֶאֱכֹל הַפָּרוֹת בְּיוֹם טוֹב^צ, לֹא יִהְיֶה טַלְטוּל הַמִּקְצֵה חֲמוּר מַעֲשִׂית מְלֹאכָה גְמוּרָה שֶׁהִתְרָה לְצֹרֶךְ אֲכִילָה^צ.

אֲבָל אֲבָלִין הַמִּקְצִין אֶסוּר לֶאֱכֹל בְּיוֹם טוֹב^צ, לְפִי שֶׁאֲכִילַת יוֹם טוֹב, אֵף עַל פִּי שֶׁהִיא מִצְוָה, אֵינָה דוֹחָה אֶפְלוּ אֶסוּר שֶׁל דְּבָרֶיהֶם^צ. וְאֵף עַל פִּי שֶׁכָּל מְלֹאכֹת הַתֵּירוֹ לְצֹרֶךְ אֲכִילַת יוֹם טוֹב, אֲבָל מִאֲכֻלוֹת אֶסוּרוֹת לֹא הִתְרוּ.

8 וּבִשְׁם שֶׁאֶסוּר לֶאֱכֹל אֶת הַמִּקְצֵה — כִּךְ אֶסוּר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ^צ אֶפְלוּ לְצֹרֶךְ אֲכִילָה, בְּגוֹן לְסִמּוּךְ אֶת הַקְּדֵרָה בְּאֲבָנִים אוֹ בְּעֵצִים הַמִּקְצִים, שֶׁהִתְנַאֵה שֶׁהוּא נִהְנֶה בָּמָה שֶׁמִּשְׁתַּמֵּשׁ בַּמִּקְצֵה הִיא אֶסוּרָה בְּאֲכִילָה, לְפִי שֶׁתִּשְׁמִישׁוֹ שֶׁל עֵצִים וְאֲבָנִים זֶה הִיא אֲכִילַתָּם^צ, וְלֹא חִלְקוּ חֲכָמִים בֵּין עֵצִים וְאֲבָנִים לְאֲבָלִין וּמִשְׁקִין הַמִּקְצִים, וְאֶסְרוּ לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּכָל דָּבָר שֶׁהוּא מִקְצֵה.

9 בָּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים? כִּשְׁעוּשָׁה מַעֲשֵׂה בְּגוֹף הַמִּקְצֵה, בְּגוֹן שֶׁמִּטְלֵטל אֶת הָאֶבֶן לְסִמּוּךְ בָּהּ הַקְּדֵרָה, אוֹ שֶׁמִּסִּיק בְּעֵצִים הַמִּקְצִים, אֵף עַל פִּי שֶׁאֵינּוּ מְזִיזִים מִמְּקוֹמָם, מִכָּל מְקוֹם, בִּיּוֹן שְׁנוֹתֵן תַּחְתִּיהֶם אִשׁ וּמִבְעִיר אוֹתָם — הִרִי עוֹשָׂה מַעֲשֵׂה בְּגוֹף הַמִּקְצֵה^ק.

צו מ"א שם. וכדלעיל סי' תצו.
צז ראה לעיל סי' תצח קו"א סק"ה.
צח מהרש"א לג, א ד"ה גמרא אין סומכין. מ"א שם.
צט מהרש"א שם.
ק ראה גם לעיל סי' שח סוף סי"ד. סי' תקא סי"א. סי' תקו קו"א סוף ס"ק ד. וראה לעיל סי' תמו ס"ה (לענין שריפת חמץ).

צג תוס' ח, א ד"ה אמר, בשם הר"ר יצחק. וראה גם כת, ב ד"ה גריפת. לא, ב ד"ה אמר. מרדכי עירובין רמז תפמ. רמ"א ס"ו. וראה לעיל סי' תצח קו"א ס"ק ה. סי' תצט ס"ז וס"י (שהתירו טלטול מוקצה, מרמזה לצל, כדי שלא ימנע משמחת יו"ט). צד גמרא לא, ב. רש"י שם ד"ה א"ר וידא. תוס' שם ד"ה אמר. מ"א סקמ"ו.
צה ראה רש"י שם.

הַלְבוֹת יוֹם מִזְבַּח תִּקְט

אָבֵל מִתֵּר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בַּמִּקְצָה כְּשֶׁאֵינוֹ עוֹשֶׂה (ג) שׁוֹם מַעֲשֶׂה בְּגוֹף
הַמִּקְצָה קא, בְּגוֹן לְהִתְחַמֵּם בְּגֶנֶר הַמְדוּרָה הַנַּעֲשִׂית מַעֲצֵי מִקְצָה אוֹ
לְהִשְׁתַּמֵּשׁ לְאוֹרָן קב, וְאֵף עַל פִּי שֶׁהוּא נִהְנֶה מִהַמִּקְצָה, מִכָּל מְקוֹם,

מִנְעֵר הַחֲמִימִים

קוֹנְטֵרם אַחֲרוֹן

(ג) שׁוֹם מַעֲשֶׂה כו'. כֵּן מִגְ כָּתַב בַּהֲדִיא הַרש"ב א' בַּחֲדוּשֵׁי פ"ב דְּשַׁבְתָּי, וְז"ל
וְכוֹלֵי עֲלָמָא אֵית לֵהוּ דְּעוֹלָא כו', אָבֵל אֵי לִית לֵהוּ דְּעוֹלָא שְׁפִיר דְּמִי אַע"ג
דְּמִמִּילָא דוֹלֵק וְהוֹלֵךְ וְנַעֲשֶׂה שֹׁכֵר כְּלִי וְנִהְנֶה מִמֶּנּוּ וּמִשְׁתַּמֵּשׁ לְאוּרוֹ, שֶׁלֹּא
אִסְרוּ אֶלָּא לְטַלְטֵל אוֹ לֵאכְלוֹ אוֹ לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ בִּידֵים אַע"פ שֶׁאֵינוֹ מְזִיזוֹ כְּגוֹן
הַדְּלָקָה אוֹ לְסִמּוֹךְ בּוֹ כְּרַעֲי הַמָּטָה אֲפִילוֹ בַּמִּקְדָּשׁ, אָבֵל הַנָּאָה הַבָּאָה מֵאֲלִיָּה
שְׁפִיר דְּמִי עַכ"ל. וּמִכָּל מְקוֹם מֵה שֶׁכָּתַב דָּאִסּוֹר לְסִמּוֹךְ בּוֹ כְּרַעֲי הַמָּטָה אֲפִילוֹ
בַּמִּקְדָּשׁ שֶׁאֵינוֹ מְזִיזוֹ כְּלָל לֹא קִי"ל כּוֹוֹתִיָּה בַּהָא, אֶלָּא כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַר"ן בְּסוֹף
פֶּרֶק ט"ז דְּשַׁבְתָּי בִּשְׁם הַרמב"ן מ"ו. וְכֵן פֶּסֶק בְּדִרְכֵי מִשָּׁה בְּסִי ש"ח מ"ב וּבִמְג"א
שֶׁם ס"ק מ"א מ"ו. וְכֵן מִשְׁמַע בְּפֶרֶק קמ"א דְּבִיצָה מ"א אֵין מִטְלַטְלִין אוֹתָהּ לְסִמּוֹךְ
בַּה כְּרַעֲי הַמָּטָה, מִשְׁמַע דָּאִם אֵינוֹ מִטְלַטְלָה שְׁפִיר דְּמִי לְסִמּוֹךְ בַּה. וְעַל כִּרְחֹךְ
צְרִיכִים אֲנוּ לְחַלֵּק בֵּין יְשִׁיבָה עַל גְּבִי הָאֵבֶן אוֹ לְסִמּוֹךְ בַּה כְּרַעֲי הַמָּטָה, שֶׁאֵינוֹ
עוֹשֶׂה שׁוֹם מַעֲשֶׂה בְּגוֹף הָאֵבֶן וְאֵינוֹ מִשְׁתַּמֵּשׁ בְּגוֹף הַמִּקְצָה וְלֹא עַל גְּבִי
הַמִּקְצָה, וּבֵין הַדְּלָקָה הַפְתִּילָה שֶׁנַּעֲשֶׂה שֹׁכֵר כְּלִי דְּמִפּוֹרֶשׁ בְּגִמְרָא כ"א בַּהֲדִיא
לְאִיסוֹר (וְכֵן הֶעֱתִיק הַמְּג"א ס"י רס"ד ס"ק י"ד י"ב), מִשׁוֹם דְּכַשְׁמְדִּלִּיק עוֹשֶׂה
מַעֲשֶׂה בְּגוֹף הַפְתִּילָה שֶׁמֵּאֲחִיז בַּה הָאוֹר, וְהִרִי זֶה מִשְׁתַּמֵּשׁ בְּגוֹף הַמִּקְצָה י"ב:

בַּמִּקְצָה מְגוֹרֶחַת שְׁמָא יַעֲלֶה וְיִתְלַחֵשׁ, כְּשֶׁהוּבָא ע"י
נְכָרִי מִחוּץ לַחֲחוּם, וְאֵף בַּמִּקְצָה שֶׁע"י הַכְּנָה
מִשַּׁבְתָּ לִּי"ט. לְעֵיל ס"י תְּקָא ס"ג.

קא מ"א שֶׁם. קב כְּרַעֲלִיל ס"י תְּקוֹ ס"ד. וְרָאָה קו"א שֶׁם ס"ק
ד (שֶׁהִנָּה הַבָּאָה מֵאֲלִיָּה מוֹתֶרֶת אֵף

צִיּוֹנִים לְקוֹנְטֵרם אַחֲרוֹן

הַמִּקְצָה כְּשֶׁאֵינוֹ מִטְלַטְלוֹ.
מט ג, ב.
ג רָאָה חֲדוּשֵׁי שְׁאוּל בֶּן הַלּוֹי ס"י מו (אוֹצ"ל:
אֶלָּא).
גא שַׁבְתָּ כַח, ב.
גב וְכ"ה לְעֵיל שֶׁם סט"ו.
גג רָאָה גַם לְעֵיל ס"י תְּקוֹ קו"א שֶׁם. אִסּוּקִי
שֶׁמַּעֲתָא בִּיצָה ד, ב. חֲדוּשֵׁי שְׁאוּל בֶּן
הַלּוֹי סוּס"י מֵה.

מג לְכַלְלוֹת קו"א זֶה — רָאָה גִּימּוּקִי יו"ט.
מד כט, ב ד"ה כִּי.
מה (מו, ב) ד"ה עֲשֶׂה. וְרָאָה גַם לְעֵיל ס"י
תְּקוֹ קו"א ס"ק ד ד"ה כָּתַב.
מו בַּחֲדוּשֵׁי שַׁבְתָּ קַב, א (שֶׁלֹּכֵן מוֹתֵר לִירֵד
עַל כִּבְשׁ שֶׁעֲשָׂאוּ נְכָרִי בַּשַּׁבָּת מַעֲצִים
מוֹקְצִים).
מז אוֹת ח.
מח וְלְעֵיל שֶׁם סנ"ב (שֶׁמוֹתֵר לִישֵׁב עַל

הלכות יום טוב תקט"ק

ע

פִּיּוֹן שֶׁהֵנָּא בָּא לוֹ מֵאֵלֶיהָ, שְׂאִינוּ עוֹשֶׂה שׁוּם מַעֲשֶׂה בְּגוֹף הַמְּקֻצָּה
בִּהְנָאָתוֹ מִמֶּנָּה — ^{אוצר החכמה} לֹא גָזְרוּ חֲכָמִים עַל כָּךְ אֲפִלּוּ בַּשַּׁבָּת, כְּמוֹ
שֶׁנֶּחֱבָאָר בְּסֶמֶן ש"ח ^{קג}.

תְּקִי בַּמָּה דְּבָרִים הָאֵסוּרִים לַעֲשׂוֹת בְּיוֹם טוֹב וְאִיזוּ מֵהֶם
מִתְּרִים עַל יְדֵי שְׁנׁוּי וּבֹו כ"א סְעִיפִים:

א מִתֵּר לְמָלּוֹל שְׁבָלִים^א שֶׁל תְּבוּאָה בְּיָדָיו בְּדֵי שִׁיפּוֹל הַזֶּרַע מִן
הַשְּׁבָלֶת, ^{אוצר החכמה} אָף עַל פִּי שֶׁהִיא אֲפָשָׁר לוֹ לְמָלּוֹל מֵעֶרֶב יוֹם טוֹב.^ב
וְכֵן מִתֵּר לְפָרֶד הַשְּׂרָבִיטִים שֶׁל קִטְנִיּוֹת^ב בְּיָדָיו בְּדֵי שִׁיחֲלָשׁוֹ הַזֶּרַעוֹנִים
מִמָּקוֹם חֲבוּרָם בְּשָׂרְבִיט וְיוֹצִיאֵם מִתּוֹכָם בְּיָדָיו. וְאָף עַל פִּי שֶׁהוּא
מִפְּרָק דְּבָר מְגֻדּוּל, וְאִלּוּ הָיָה עוֹשֶׂה בֶּן בַּשַּׁבָּת עַל יְדֵי כְּלֵי הַמִּיחָד
לְכָד, אוֹ שֶׁהִיא מִפְּרָק הַזֶּרַעוֹנִים בְּיָדָיו מִמָּקוֹם חֲבוּרָם^ב הָיָה חֵיב
מִשּׁוּם דָּשׁ, מִכָּל מָקוֹם בְּיוֹם טוֹב פִּיּוֹן שְׂאִסּוֹר הַדִּישָׁה לְצַרֵּךְ אֲכִילָה
אִינוּ אֶלָּא מִדְּבָרֵי סוּפְרִים^ב — לֹא גָזְרוּ אֶלָּא עַל דִּישָׁה גְּמוּרָה שֶׁפּוֹצֵא
בָּהּ בַּשַּׁבָּת חֵיב חֲטָאֵת.

וְיֵשׁ חוֹלְקִין עַל זֶה^א וְאוֹמְרִים, דָּאָף בְּיוֹם טוֹב לֹא הִתִּירוּ לְמָלּוֹל

קג סי"ד וסנ"ב. וראה קול תורה תרצ"ד חוב' א"ב. מאורי אש דף מו ואילך.

סימן תקי

א רבא ביצה יב, ב. טור וש"ע ס"א.

ב רש"י שם ד"ה מלילות. ט"ז סק"א.

ג שדוקא כשמולל בידיו ונופל מאליו מותר (קו"א ס"ק א). וראה גם לעיל סי' שי"ט ס"ט (לענין מדאורייתא בשבת).

ד רש"י שם ד"ה מהו.

ה גמרא שם. טור וש"ע שם.

ו רש"י שם. לכו"ש ס"א. ט"ז שם. וראה קו"א סק"א שגם בזה לא התירו אלא כשהזרע נופל

מאליו.

ז כדלעיל שם.

ח שאו חייב (משום מפרק תולדה דדש) אף כשמפרק בידיו, כדלעיל שם, וכמבואר בקו"א

כאן, ובחידושי צמח צדק עג, סע"ג.

ט כדלעיל סי' תצה ס"ט.

י רש"י שם ד"ה מוללין (אלא שהוא סובר כדעה הב' דלקמן שביו"ט צריך שינוי. ודעה הא',

שביו"ט אין צריך שינוי, היא דעת רוב הפוסקים, שמעניינים בריש קו"א ס"ק א).

יא רש"י וחוס' יג, ב ד"ה כיצד מולל. ר"ן (ו, סע"א) בשם אחרים. ח"ה שבת (נא, א). מ"א

בעודי

ספר

שאלות ותשובות

תשורת ש"י

מהדורא תניינא

חיבור כולל שרת על ארבעה חלקי השע הכיט ונס יסרו הרב
הנאן הגדול הצדיק המפורסם כקשת מרה שלמה יהודה
בהמנח ר' פסח צבי וזהה דין ומרצדקין סינעט וצוקלהדי.

בעל המחבר ספרי ערך ש"י על ארבעה
חלקי השע וש"ת תשורת ש"י מהדורא כמא
ויתר חבורים אשר עודם בכתובים.

וכעת יוצא לאור מחדש בס"ד בתוספת כותרות,

תוכן העניינים ומפתח לפי סדר א"ב

ע"י

נכד המחבר

מאיר דוד מילר - מונטריאל

בני-ברק תש"נ

שו"ת תשורת שי

סימן קכב

בענין אחד שעושה עתירות וניחושים בשולחן שהביא עמו מא"י ומובל קודם במקוה, אי שרי.

הענין

דחמים דה"י כי זה לא חומר בהעושה מעשה כישוף וכח"ס דתה"ד צפ"כ סימן ל"ו ועוד הא לא משמע לאינשי איסורא דזה אצל כישוף כ"ע יודעין דאסור. אך קשה הדבר להאמין כי חוששני שזה בכלל קוסם קסמים דהרבה עניינים יש בקסמים דתמנ"ס כחצ צאופן אחר וקמ"ג צאופן אחר ורי"ו כחצ דעושין נקודות נכחצ או נחול וכיוצא באלו הדברים ור"ל מה שאינני צורך הטבע והשכל הוי קוסם נמלא השואלים מו קפין על חמים חסידים איסור לפי' לת"י כי קוסם נמלמות חס שואלים אלל ישראל. ועוד לפי' הענין דחשח ילדים עומדים קצו וקומכין עליו את ידיהם וגם אומר מקודם חיה קפיטל חללים כראה דעושה מעשה שדים וירא שלא יזיקוהו וכדאיחא צ"י ורמ"א צ"ו"ד סימן קע"ט דרוצ העוסקים חין כפטרס מהם צטלוס ומצואר צ"י וס"ע ובכ"ך שם סק"כ דאס עושה מעשה אסור ובשני ר' ירוחם שצ"י דהיינו שלוקח דבר ועל ידו עושה מעשה מיקרי מעשה כשפים.

שאלה איש יהודי צא מא"י ועשה לו שלחן קטנה על שלש רגליים ותחת רגליו טס או דף אשר עליו כחוצים כל האותיות ח"כ מלך אחד ועל לך השני אותיות של גיים וחמשה ילדים עומדים קצו וקומכין עליו את ידיהם והולכין אללו יהודים וערלים לשאלו מונני עתירות הן צעסקים הן צשידוכין או ללח לדרך וכהנה רצות והוא שואל השאלה והשלחן מנציה את רגלו אחד ומראה על האותיות ללך התשובה ועושה עם השואלים נפלאות גדולות אשר בעלם מעיני השכל ושמעתי שהוא הולך מקודם למקוה ואומר חיה קפיטל חללים והוא אומר שהוא חכמה ואין צו שום כישוף ולחש ולמד חכמה זה אלל ח"ה גדול וי"ש וגם שם צא"י משתמשים דזה לדיקים גדולים וקדושים חסיד ונראה דהן צקדושי לא יאמין כיון דעכ"פ אסור לשואלים משום חמים דה"י כדאיחא צ"ו"ד ר"ס קע"ט. **אלא** ד"ל ע"א כחמן צאיקורין לכיע כשלא איחחיק איסורא ולא כפסל משום דמכשיל אחרים צאיסור

סימן קל

אי מותר לתלות בשבת דבר היתר על מגורה המתנדנדת שאין בה שמן וגרות.

כהנה מן המוקלה ואסור גם צלא טלטול כח"ס צמג"א סימן חק"א סק"י צכלים שצצצו צ"י"ע חין מסיקין דאסור לטלטלם ואפילו לשורפם צעקומם אסור דמוקלה אסור ליהנות ממנו וכ"כ צמג"א סימן חק"ו צסס מהר"ם צעלים שצצו מן הדקל צחבור צ"י"ע דמרצה עליהם ומצטלם ואסור ליגע בהם עד שיצטלו צרוצ דאסור להשתחמם בהם או ליהנות מאורן קודם שישרפו דמוקלה אסור צהנאה וחוס' ס"ל דמותר צהנאה וכחצ שם צמח"ח השקל דדעת מג"א דאסור ליהנות בהם הרי צלא טלטול אסור ליהנות בהם ומהרש"א צצ"ה דף ל"ב כחצ ע"י טלטול אסור ליהנות מן מוקלה חף דטלטול לחודא מותר צ"י"ע ללורך חוכל כפס מ"י היינו לסלק המוקלה כגון גריפת חבור אצל להשתחמם צדבר מוקלה כגון סמיכת קדרה ודאי אסור לטלטל דחשמישו ועלעולו הוי כעין אכילתו דאסור עי"ש לכן חחלה חז"ל הא"א צצצא דאסור ליהנות ממוקלה אפילו חס הטלטול רק מן הלך ללורך דבר היתר מ"י כהנה מהמוקלה ומשתחמם צו כשחלה עליו צברו ורואי לקנסו שלא יכלו משם כמו מי שעלה צאילן לא ירד אצל זולת קנס חין איסור ליעלינו מהמורה דאז מלקו מהמוקלה ואינו כהנה מן המורה ואח"כ כחצ וי"ל דטלטול מן הלך מותר גם צהנאה כיון דלא חשוד טלטול מותר ליהנות צלא טלטול אלא דזה חלוי צמחוקת חכ"ל.

אם מותר לתלות בשבת דבר היתר על מורה שחין שם שמן וכרות חך ומחנכר כי צמחש"ק סימן חק"י סק"י ובש"ע של החכ"א וצאטל אצרהם סימן רס"ה סק"ד ובמשצ"י רס"י ש"ח וגם צא"א ס"ס ש"ח סיים להקל חף דמתחלה כחצ שם על שאלה אחד לקנסו סיים לצקוף מ"י סיים כיון שהוא טלטול מן הלך ללורך דבר היתר מותר ורואי רבים ממחירים וחומרים שאסור ח"ה. **הנה** מעולם לא ראינו לתלות בשבת על מורות ובחול חולים הרי מחזיקים זה לאיסור והנה דבר הא"א ס"ס ש"ח לריך ציאור דכחצ וי"ל מעשה צאחד חלה שיל מנעיל צציהכ"כ צמורה חלויה ולעקו עליו ונטל משם וכי זה חלה צמויד ומנענע מורה לריך ליכך כך צרה"ר לציתו וגם רואי לקנסו וכהוא דעלה צאילן צמויד וי"ל טלטול מן הלך אח"ד וקשה דחחלה מה קצצר חס קצר גם עלעול מן הלך אסור ח"כ צלאו קנכא אסור ליעול מן המורה ואם לקנסו אחר שצבר כעלו מן המורה חינו דומה לעלה צאילן דעדיין לא ירד ועוד הרי צבר כחצ צסימן רס"ה ואחריו צר"ס ש"ח דמותר ואם היה קצר דטלטול מן הלך מותר למה פלפל חס נקב"ה חך כל הפוסקים שכתבו דטלטול מן הלך ללורך דבר היתר מותר כהנה לענין ליעלנו מן המוקלה דאזי חו חינו כהנה מן המוקלה אצל לחלותו על המוקלה לא אמרו דבר וכשהוא חולה

שעה הדחק גם ספקא דרצנן אקור וכח"ש צ"מ עיו"ד
 סימן קכ"ג ופנ"י צפ"ק דרכות דף י"ב הלל הא
 דכתב הא"ח ד"ל עלטול מן הלד היינו דאין לדמות
 גזירה זו להא דעלה זאילן צמזיד לא ירד להחם
 זירידה עושה איסור חדש משחמש זאילן אלל
 שישאר על האילן משחמש יותר כמו שפרש"י צעירוצין
 דף ק"ו משא"כ הבא כשחלקק מעל המורה לא
 עבד שום איסור אף דיכענע המורה דהוי טעטול
 מן הלד אין לקנסו דאין לדמות לגזרות חכמים
 עכ"פ כשיש לחלק ובאמת לדינא כראה כן עיקר
 דהא מקנסא לא ילפינן כדאיחא צביטין דף כ"ב
 וק"ל כן החם ועיין לקמן סימן קע"ח. L

וְלִפְיֵן שפיר מחמירים שלא לחלות ואין להחיר
 להם כיון דהבגו איסור ואינו מנהג בעשות כיון
 דיש פוסקים האוסרים וכדאיחא צו"ד סימן רי"ד
 ס"א וצמ"א סימן תקנ"א סק"ז ובחידושי רש"י
 פרק במה מדליקין דף כ"ט ד"ה כי חלליק כחב
 דלקטוץ צמוקלה כרעי המטה ואפילו צמקומו שאינו
 מזיז ומעלטלו אקור ליהנות חבל הכאה הצא ממלא
 שפיר דמי והוצא צבית מאיר סימן ט"ח ס"א וי"ל
 דגם הא"ח לא מסתפק לענין הנחה על המורה
 דוראי אקור אף דהוי טעטול מן הלד ואפילו לא
 יכענע המורה מ"מ אקור להרשע"א דמ"מ משחמש
 וכמה מהמוקלה ואף דחוס' ס"ל דמוקלה מותר
 בהנחה והוי ספק דרצנן מ"מ כל שאין הפסד או

סימן קלא

חמשה שותפים שא' לא נתן חלקו ונסתלק מהשותפות ואח"כ הרויחו הרבה ורוצה לקבל לפי
 חלקו בשותפות מה דינו.

עשו קנין או חזקה יכולין לחזור מכ"ש אם אחד
 יולא צלא כלום.

וא"ל דמשום שקילק עלמו מהכי דהא צר"פ הכותב
 וצו"ח דלוקא אינו מועיל ומה שכבר זכר
 וגם מחילה לא מהכי צמס שהיא צעין ציד המקבל
 ולריך שיאמר צלשון מחנה כדאיחא צח"מ ס"י רמ"א
 ס"ב צה"ה וכ"ש הא דקצו"א דלא אמר כלל דמוחל
 חלקו או מקלק עלמו אלל לא רלה ליתן מעות ושנא
 רלה להיות שותף עדיין כיון דכבר זכר צחלקי גם
 צמדרכי לא כחב צעמו של הנתיבות אלל כיון ששינה
 וגם הנתיבות לא קמך על טעם זה לזה אלל כחב
 כמי מחלה ואפשר דהוי כשותף ששינה צפקידא
 דלא דבר וגם טעם זה לא צריח ליה:

לכן כראה עיקר משום דאומדנא הוא דלא כשתחפו
 אלל אדעתא דהכי שיתן כל אחד מעות המגיע
 עליו לפי חלקו ואם אחד הקדים ליתן מ"מ אף דכחן
 קחמא גם צצביל שותפי היינו דלא קפיד להקדים
 חבל רק אדעתא שיתן שותפו אח"כ מעות המגיע
 ממנו וכן כראה הא דאיחא צפ"י הגזול דף ק"ו ע"ב
 לצמקוס פקידא שותף חולק שלא מדעת חבירו וי"ל
 מעלמי אכי מליב וגם מה דצפקידא דלא דבר יכול
 דלקק שותפו מהשותפות וגם מה דשותף ששינה יכול
 לקלקו הכל מטעם דאדעתא דהכי לא כשתחפו וא"כ
 כל זה כגד מה שכתב שותף אחד יותר מחבירו וחבירו
 אינו רולה ליתן כל כך חבל כגד המעות שגם חבירו
 כתן צזה ליכא אומדנא כלל דאטו לא שכיח טובא
 שמשחשפין שאחד יתן יותר מחבירו צאופן שיחלקו
 צריות ליעול כל אחד לפי מעותיו וגם זה לא תלוי
 בדעת מי שכתב יותר מחבירו לצד אלל גם תלוי ג"כ
 בדעת זה שכתב פחות דאטו צשופעטי עסקינן שזה יתן
 קלה מעות ולא יעול חלק כלל ועיין חוס' צכחוצית

המשה כשתחפו לקנות יין צאופן ראובן ושמועון
 כל אחד יתן שלשה אלפים ז"כ והשאר
 יתעסקו צהעסק וכתן ראובן שלש אלפים ושמועון
 קנה יין צעד חמשה מאות ז"כ וכתן היין לאולר
 השותפות וחצוהו השותפין ממנו ויתר המעות ולא
 רלה ליתן ואמר שאינו רולה להיות שותף ולקחו
 איש אחר שכתן מותר המעות וכתרלו החמשה שלא
 יהא שמועון שותף עמם ואח"כ עלה ריוח על כל
 היין וחוצע שמועון חלק ריוח מכל היין כפי מה
 שהכתו כשנכנסו לשותפות ודעת הרב שצא הדין
 לפכיו שאין לשמועון כלום צריות כיון דצו"ח צח"מ
 סימן קע"ו ס"ז צהגה וגם צקצ"ף ע"א צמחצר דאם
 אינו רולה ליתן חלקו מעות נעקר מהשותפות וכח"ש
 הכה"מ סק"ה דהשותפין זכו צחלקו של זה שלא
 רלה ליתן חלק מעות המגיע ממנו.

והשבת דלא כ"ל דמ"ש הנתיבות משום דחלוקה
 השותפין ח"ל קנין כמ"ש הש"ך צסימן
 ק"א קשה דהחם כתב הש"ך כשתעשה החלוקה ע"י
 צ"ד ועוד הלא מצו"ח צפ"ק דצ"ב האם רלו השותפין
 לחלק יכולין לעיחדר צהו כל זמן שלא הלך זה
 והחזיק צחלקו או שקנו צרותות ואם אין לריך קנין
 הלא קני צצברו דרוח זה יהא לזה ורוח זה לזה
 ואין שום סבאר לחלק צין דבר שיש צו דין חלוקה
 או אין צו דין חלוקה ועוד גם שותפין לזמן קליב
 ג"כ מדיכא אין כופין זה את זה לחלק ועוד
 צבירון הא דח"מ ונתיבות לא חלקו אלל אחד
 שלא רלה ליתן מעות כדחה לגמרי וא"כ צזה ודאי
 אין מהדין לדחותו לגמרי אלל משום שכתרלה
 ולמה לא יוכל לחזור צו וזה כ"ש דמה החם
 צצ"ב שחלקו שזה יעול רוח זה וזה יעול רוח זה
 ד"ל אידי דצעי לקנות גמר ומקנה מ"מ כ"ז שלא

סימן קעח

א' ואשתו היו לועגים ומפריעים לפרנסת השני, ואמר השני לאשת הראשון שהיא חצופה, אם צריך לפייסה בדברים או בממון.

שמעון

היה שוכח לראובן והיה מקים להקונים סלח יקנו מקמורת ראובן וזל ראובן והסתרעם על שמעון ולחקו עליו שמעון ואשתו ואמר ראובן לאשת שמעון שהיא חלופה ועתה שאל ראובן אם לריך לל"ש לפייסה בדברים או בממון. הנה ל"ל דהוי כהחילה אשת שמעון בחייופין ובידופין צמה שלחקה עליו לפרטיו לראובן כדליתא בחו"מ קימן תכ"א ק"י צהגיה דהא חיתא צבילה דף ל"ח דלמוראס אחיכו על ר' חבא ואם זה הוי חירוף ובידוף ודאי לא הוי עושין כן אלל הוי רק דלין מושעין לדבריו שאמר דברים שאינם נכונים :

וה"כ חננל לה- שאינה מתחיישת מפניו ללחק עליו ועיין שו"ת מהר"י מזכוכה קימן ע"ו לענין הקורא לבת ישראל פרולה ד"ל דלל נחכין לפרולה צעריות אלל שאין לה צושה ומ"מ לריך דקדוק אם צענה הזעם או צכה"ג וכל דחליפה ודאי אין כונתו לעריות אפילו צענה הזעם :

ועוד דהמלחק על דברי חברו י"ל דהוי כמלחק עליו שדיבר דברי שעות כשועה וכמו שהשיב ר' חבא לרבנן שם צבילה גולתיכו שקליחאף דלומר שם הדור אחיכו עליו ואמר רב ארשעיה שפיר עבד דלחיקו עליו ומשמע דצפול הלכה מותר מ"מ צמילי דעלמא אסור משום דהוי כמזזה אותו שאומר ועושה שעות ועוד צלמא ראובן דהסתרעם על שמעון מחמה לערו ורוב שימו וכעסו שפועה לו רעה דיוירד לחיורו ואשתו של שמעון לחקה עליו דהוי כמו לומר דעוד עשה צעלה וכן עוד יעשה ולא יסגיח צהערותו שלו לכן אין לחפוס על ראובן דהיה כי יחס לצנו ובס ממה שלחקה כרחה כי שמחה על לערו ומקרא מלל דיבר הכחוצ צהחלים עי' יסונו אחור ויכלמו חפלי רעמי יסונו על עקצ צעחם האומרים הלח הלח ואף דלל אמרה צפיה מ"מ היכל דכיכרין דברים צבלנה הוי כאמרה צפירש ששמחה צרעה שפועה לו צעלה וצלררו :

סימן קעט

אם מותר להניח בשבת כובעו או בגדו על מנורה שהיא מוקצה וברין נגיעה והנאה במוקצה.

שאלה 16

אם מותר להניח בשבת כובעו או בגדו על מנורה שהיא מוקצה דהוא טלעול מן הסדר והנאה צל לו ממילא דעה' שכתבתי לך מחידושי רש"א צענה דף כ"ט דלוסר לקמוך כרעי המטה אלל שצר כלי חף דהמוקלה אינו זו מוקמוו מ"מ אסור ליהנות על זה כחצת דלדרצה הרשצ"א מחיר שם הנאה הצל לו ממוקלה ממילא ולחלות על המנורה הוי כמדליק צכלים שלימים דכחצ שם הרשצ"א דמותר משום דהנאה צל לו ממילא ועיין מ"ש לעיל קימן קב"ט :

כבר ידו וסקלקת כיון דלין לריך להדליק צידיו לח הרוב והנאה הצל לו אז ממוקלה צל לו ממילא אלל הסומך כרעי המטה אלל מוקלה כשהוא אזי מוקלה הרי משתמש צידים ונהנה וכן המניח דבר על המוקלה כי רולה שיהא מונח אותו דבר על המוקלה כגון חולה על המנורה דאינו רולה להניחו על הקרקע או על ספקל הרי משתמש צמוקלה צידים ולא דמי למוסקל דבר מן המנורה דזה דרצה אינו רולה עוד להשתמש וליהנות מן המוקלה ונראה דמשמע ליה לרשצ"א הא דליתא צבילה דף ל"ג דלין לקמוך קדרה צצקעת ציריע חף דלסקל מוקלה כגון גריפת חכור מותר מפני אוכל כפש מ"מ ליהנות ממוקלה צידים אסור כמ"ש מהרש"א שם ק"ל לרשצ"א דלין חילוק צין כועל הצקעת וסומך לח הקדרה צין כועל הקדרה וסומכו אלל הצקעת כיון דהאסור שלא ליהנות ממוקלה צידים אידי ואידי צל לו הנאה צידים לא ממילא דכיון דמשום אוכל כפש מותר לטלעל מוקלה כגון גריפת חכור הרי דהחירו טלעול מוקלה משום אוכל כפש וע"כ האסור רק דאסור ליהנות ממוקלה צידים לכן לא שכל ועמג"א קימן חק"א סק"צ ודבריו כעין דברי

הנה טעה צהצנה דברי הרשצ"א דצפירוש כחצ שם שלא אסרו אלל לטלעל או לאכלו ואפילו להשתמש צידים כגון הדלקה או לקמוך צו כרעי המטה אלל הנאה הצל ממילא שפיר דמי עכ"ל הרי מה דקומך כרעי המטה אלל דבר המוקלה לא חשוצ הנאה הנאה לו ממילא וזה דומה ממש לחולה דבר על מנורה המוקלה דהנאה צל לו צידים ואיך יאמר דזה צל הנאה ממילא הא צידים הכיח על המוקלה אלל לא הצין דברי רשצ"א דכונתו דמדליק צכלים שלימים דלזי עדיין אינם מוקלה וכשנעשו שצורים

ללא כהנה צמה דמכית על השקים דגם צולחם היה מכית על שולי הציצה ולא מיירי היבא דגם שולי הציצה כעשין צקים למוקלה וכחצוחר אופני הסיחר צמביא קימן שיט סקיו ויותר מצוחר צמ"ע הרב ר"ז זלה"ה שם ס"ט ולא מייתי הסי"ד דאיה לענין היחר ליהנות ממוקלה רק דמוחר ליגע צמוקלה כחצוחר שם ואח"כ דלא שכל להחסי"ד צין נוגע כדי להשתמש צמוקלה וליהנות דלא ידע מדעת הרשב"א ורבי"ת חסי"ד מהא דצור עלא פירות דמוחר להניח על הפירות ולהשתמש ולהכי הוי הצור כפתח למרפסת מי"מ היינו לפי"ע חסי"ד דמיירי צמלח כל הצור פירות עצל וס"ל דכהנה דא"ל לשלשל עד קרקעות הצור דעמוק חף דניחא חסמישו ע"י שלשול יוחר מצני החלר דא"ל להשתמש צצור רק ע"י זריקה למעלה מן החליות כדאיתא שם צעירוצין מי"מ לק"מ להרשב"א דאינו מוכח כלל צגמרא שם דכל הצור עלא פירות עצל אלא דמלא פירות כמו דמוק חצ"י חסם אלא דסריך הא חסרם כיון דיכול ליעול הפירות שם צצנה ועשני צניצלא י"ל היינו דכחמלא ע"י פירות עצל מלמעלה דאזי א"ל ליעול מהפירות כיון דיעלעל העצל וא"כ אפשר צאופן דלא נעשו הפירות צקים לפירות העצל כגון שוכה ושחר אופנים העצוחרים צקימן שיט ככ"ל וא"כ לא נהנו צהנחם חפלים על פירות העצל דגם אס לא היו שם הים יכול להניח על הפירות צהחסיסם שאינם עצל ולא היה לריך לשלשל דלא היה עמוק י"ט :

ועוד אפשר חפילו חס"ל דכהנה צמה שמיכת צצנה על פירות העצל מי"מ כיון דצני מרפסת יכולים להניח חפלים מע"ש על הפירות וליעלוש משם צצנה משא"כ צני החלר א"ל להשתמש כן רק ע"י זריקה לכן נחשב הצור רק לצני מרפסת כפתח צצנה ג"כ :

ועי"ל דהא צמשה שם חכן חליות הצור והקלע צצושים יוד עפחים וקמוכים למרפסת חוץ ד"ט שי"ך הרשות למרפסת ופריך מהה לרצ דאחר חס למרפסת ההשתמשות צנילשול ולחלר צזריקה אוקרין צע"י ולכאירה חמות מה קסיא הא חכן חליות הצור והרי יכולין צני מרפסת להשתמש על החליות צלא צילשול כיון דחליות צצנה י"ט וקמוך למרפסת ומודה רצ צזה דאין אוקרין צה על צה ואח"כ מלחסי צריצ"א שהציא מהחוקי שהקשו כן וחרלו דקחם חוליות הצור אינו רחצה ד"ט וכל שהוא פחות מד"ט צעל הכא והכא ולא חקרי חסדי עיי"ש חונס להרשב"א י"ל צחירון קושיא זו לפי"ע הרשב"א צהצוה קימן חחכ"ה והוצא ציו"ד קימן קליא כל שאין המדרגה רחצ ד"ט שהוא שיעור מקום עמידת סרגלים מפחדת שלא חפול מונח ועיין ציאור הגר"א שם שהציא מחוקי עירוצין דף ל"ח צי ד"ה אי ושם מצוחר גם צרש"י שכל שאינו רחצ ד"ט לא רגילי להשתמש עליו כי שכיח כלים ליפול משם ולא חזי לחסמיש וכיון שסחם חליות אין רחצים ד"ט וא"כ אין ראי

הרשב"א ומ"ש עליו החמד ושה שם סק"ז לא ידענא ח"זה חילוק צין צה לזה ולמה לא נאמר גם צצברי כלים דהנחה צחה אח"כ חחיליה חלו ראה החמד דצרי הרשב"א לא היה מקשה על המג"א :

ומה שהציא מונחה דס"פ חולין דלא ינענע הקס ציריו רק צגופו לשכצ עליו הרי נהנה מהמוקלה ולכאורה הוא קושיא חלימחא על הרשב"א. אך הא מצוחר צרשב"א דאינו חסור חלא להשתמש צידים צמוקלה משא"כ חסם דאינו מנענע הקס צידים רק צגופו וצא לו הנחה מהקס ע"י סיטי שלא מנענע כדרכו צחול והנחה לצד לגופו צלא עשים צידים מוחר ועמג"א קימן ש"ח סקמ"א סו"ר צחידוסי רע"ק צח"ה קימן ש"ח הציא גם הוא דצרי הרשב"א ולפי"ע ל"ק מה שהקשה שם ואפשר גם הוא נחבין לזה עיי"ש :

ובראה"נ י"ל לפי"ע צמחליה השקל צקים ש"א ס"ק כ"ה צציוחר דצרי המג"א דעה דהחירו לנענע הקס צגופו לא החירו ללורך דצ חחר רק ללורך שכינה על הקס הקילו. ועוד לפי"ע הרין והוצא צצ"י שם דאינו רולה לשכצ על הקס חלא מנענעו לקלקו לצדדים ולשכצ רק על המטה ח"כ אינו נהנה מן הקס כלל :

והנה צקימן ש"ח ס"ג כחצ הרמ"א דמוחר ליגע צמוקלה י"ל צנביעה שלא מיכין ליהנות ולהשתמש צמוקלה ומ"ש ליגע צחצור צדולק צו חאש היינו ג"כ צלא כוכחו ליהנות מוחר ואס נוגע צו להחמם צחורף מפני חלינה הרי כמו שהקילו להצער חש ע"י עב"ס מפני דהכל חוליס חלל לינה ס"כ הקילו צזה דליהנות מן המוקלה אינו רק חסור דרצנן כמו חמירה לעכרים ועוד כיון דטלעול מוקלה חקרו משום חולחל כדפרש"י וחוס' צצילה דף י"צ ח"כ חיקור הנחה ממוקלה ג"כ מה"ע ומודה רשב"א צמוחר ואין עשוי לעלעל ולהחליא חדע דח"כ. יהא חסור להניח דצד על קלע מוחר וכיולא צו :

והרמ"א שם כחצ דמוחר ליקח דצד היחר המוכח על המוקלה ומקורו מהמרדכי ור"י וכל צו ומשמע מדלא בקטי דמוחר להניח על המוקלה דס"ל דאס מניח משום דרלונו להשתמש צמוקלה חסור :

אך צהה"ד קימן ס"ז כחצ שקים שיט צהם מונח ומוכחים צצ"ה צרי להניח עליהם חפלים שאינם מוקלים כדמוכח צפרק כ"ד משהחפס צדף פ"ד דצור מלא פירות עצלים שחם מוקלה מי"מ מוחר לצני מרפסת להשתמש ע"ג הפירות צצחוד הצור עיי"ש ולריכין חנו לייצצ דעת הרשב"א וכ"ל ד"ל דחסם חף דמשהמשיין על הפירות מי"מ לא נהרים מן הפירות דאס היה הצור ריק ג"כ היו יכולין להשתמש להניח שם חפלים ע"י שלשול דניחא חסמישו כדאיתא חסם ואף דיוחר נח להשתמש צלא שלשול מי"מ חדרצה היה ניחא לצני מרפסת יוחר צשלשול מלדרוס ולהשתמש על הפירות והחסי"ד י"ל ג"כ דמיירי היבא

דמותר ליטב על אגן מוקלה דהנחה צנפו מותר
כמו בקש טעל המטה :

ועוד יש לדחות ראיות תה"ד דהא צפ' כירה דף
מ"ג אמרינן דעצל מוכן הוא אלל שנת הו"ל
ואם עבר והקנו מחוקן וכחצ שם צחידושי רש"א
ח"ל לאו למימרא שיהא מוכן גמור וראוי לטלטלו
דהא חנן לקמן פרק מפנין אין מטלטלין אה הטבל
אלל ד"ק דאלו עבר והקנו מחוקן אשתכח דקליש
איסוריה ולא חשבינן ליה כמטבל כלי מהיכניה עכ"ל
א"כ הכי נמי חשבינן כאלו עדיין מוכן לצני מרפסה
להשתמש על הפירות טבל כיון דקליש איסוריה כמו
דחשבינן הסם כאלו הכלי עדיין מוכן וחזי לטלטלו
ובזה איש ע"ה דמתרין אצ"י צנור מלא פירות טבלים
ולא תירץ דעלל דגרים המוקלים דהרבה מיני מוקלה
יש כגון עלים ושגרי כלים ודצר העמוד לסחירה
וכוחנו לאלור או כלים שנלכחנן לאיסור וא"כ יש
כא"ה להרשצ"ה משם ולי"ל הא דמוקי לה בעלמא
פירות משום דמסיק דקמ"ל דלא נגזר אטו פירות
מחוקין דהא כן היה יכול לומר דקמ"ל דלא נגזר
בעלמא עמוקלה אטו מלא מדגרים שאינם מוקלים
וא"ל דמוקי לה בצצר הסוה ליחן פירות צנור דהא
יותר הסו ליחן קיד צנור או שגרי כלים וגרונאות :
ודע הא שכתבתי דבמחזור לא שייך לאסור
ההשתמשות משום מוקלה כיון דטעם איסור
מוקלה משום הולאה וזה לא שייך רק בעלמא מלאה
אח"כ צטרת צית יהודא ח"א"ה סימן י"א צקוף ד"ה
גם זה :

ועיין לעיל סימן קכ"ט ככתבתי אף דהתוס' ק"ל
מוקלה מותר בהנחה מ"מ אין להחיר משום
ספק דרצנן דקפדיר אינו מותר רק צמקום פסידא או
דיעבד או לצורך גדול כמ"ש צ"מ עי"ד סימן קכ"ט
ופכ"י פ"ק דצרכות דף י"ב ויש ראייה לזה מהתוס'
פ"ק דעירובין דף ה' ע"ב צד"ה ספק דצריהם להקל
שכתבו הו"ל וא"ל ללמ"ס אלא ע"י טורח גדול לא
העריחו ללמ"ס ולמדוד צקמק דצריהם גם צקונטרוס
^{הערה}הספקות להעניי צמחודשים קע"ף י"ב כחצ ספיקא
דרצנן היכא דליכא טרחא לחומרא וכחצ שם איה
ע"י ש"כ צככה"ג צא"ה סימן ק"ס צסס הר"ן ותשובה
הרל"ה :

L

להשתמש עליהם כי בכל לך שיעמוד מסוכן טלא
יפול או לחצר או לצור כיון דהחוליה גבוה י"ט
וראוי להנחיה צכפילם צכצטא וצכצלא דצור כדלי"ה
צצ"ק דף כון ע"ב ורצ ק"ל סהם צור דחייבה תורה
משום הצלא ולא משום צכצטא ואפילו כפל השור
לצור וכצורה מפרקתו חלינן דמשום הצלא דצור לא
היה יכול הסור להעמיד עלמו כמ"ש ר"פ צאק"ז שם
וא"כ אין החוליה דצור צמון שהצור ריק ועמוק י"ט
חזי להשתמש עליו ולכן כדמסקי דמלא פירות א"כ
תו לא יפול האדם או הכלים לצור עמוק וחזי
להשתמש על החוליה קמוך ללד הפירות הן לעמוד
שם הן להניח כלים שם ולפיכך הוי כפחה למרפסה
וש"יך רק למרפסה גם לרצ וכיון דאינו מניח ולא
כונע צפירות המוקלן ליכא איסור משום השתמשות
המוקלה דאף דצא לו הנחה מהם מ"מ צלא שום
כניעה גם לרשצ"ה ליכא איסור וחירון זה כראה
יותר מרווח מן חירון התוס' דמה צכך דצט"ל הכא
והכא מ"מ כיון דצני מרפסה חזי להו להשתמש ע"ב
החוליה צלא שלשול כלל משא"כ צני החצר דאין
יכולין אלא ע"י זריקה מני"ל להשיק למפרך על רצ
דהא רצ לא אמר דאוסרין צע"ז אלא אס גם צני
המרפסה לא חזי להו אלא על ידי שלשול אצל
לפי חירולי איש כיון דהצור ריק ועמוק י"ט ואין
החוליה רחצ ד"ט צכל לך שיעמוד האדם או הכלים
מלוי ליפול משם לא חזי להשתמש רק ע"י שלשול
הכלים להחתיח הצור אצל אחר דמשני דהצור מלא
פירות ודאי חזי החוליה להשתמש עליו לעמוד האדם
או להניח הכלים קמוך להצור דכשיפול קחמא יפול
רק ללד הסמוך לו יותר ואם יפול על הפירות הוי
הנחה הנאה לו ממילא אחר העמדת האדם או הכחה
הכלים על החוליה וגם מותר לעמוד גם על הפירות
משם אף דכונע צרגליו וגופו נהנה מן פירות המוקלן
מ"מ הוי רק בקש על המטה דמותר לנענע הקס
מוקלה צנפו דלא אסרו ליחנות רק ע"י כניעה צדיד
משם דזה הוי דומיא לאוכל כמ"ש מהרש"ה צבילה
דף ליג דאינו אסור ליהנות רק ע"י טלטול
המוקלה צידיו רק הרשצ"ה ק"ל דגם כשמטלטל דצר
היחר לקומו להמוקלה כיון דעושה זה צידיו אסור
כמ"ס לעיל ועיין מנ"ה סימן ס"ה ס"ק מ"ה דמסיק

סימן קפ

בענין גמ שכחבו בו "כרת משה ישראל" ונחסר אות ו'.

וישראל דקאי ד' חלקי על אצרהם ועל ילחק ואין אצרהם
ילחק שם לאחד וכח"ג מלוי לרצ צככ"ך וצריש יע"י ציני
עזים יוחס אחז דהם טמות שלשה מלכים וקאי ציני על
כל אחד ואחד וכ"ש צזה דמדינא אין לריך לכחוצ
כרת משא וישראל דרק צחראי הרגילו לכחוצ כן
כמ"ס הריצ"ס סימן כ"ד אח"כ מלאהי צגט פסוט
ס"ס קכ"ו ס"ק ק"ה שהצ"ה מהרדצ"י גט שכתוצ אלא
פנים צעיר מלראחא והשמיט העומד היום והכסיר

גמ כתוצ צו כרת משא ישראל וכחצר הו"ו. מנחור
צאח"ע סימן קכ"ו כיון שאנו מכירין קננון
הצנר אין לפוסלו צכציל דילוג איה אחא וכחצ
הס"ז ה"ינו צחורף אצל צחופס אין פסול אפילו
צלאה וצכמ"ע שם איהא אס חסר חיצה אחד
מהפוסס לא נפסל צכך והנה צזה יש לפרש כרת
משא כרת ישראל ולא נעטה כי משא ישראל שם
לאדם אחד וכדמליכו בעלבים א"י י"ה ד' חלקי אצרהם ילחק

שאלות ותשובות

בית הלוי

יבאר חידושי הלכות. וביאורים לכמה סוגיות אשר חנן ה' אותי. הצעיר
לבית הלוי. יוסף דובער בהרב מוה' יצחק זאב הלוי שי'. נין ונכד
הגאון הגדול בדורו מוה' חיים זצוק"ל אב"ד רק"ק וולאזין זיע"א:

אה"ת 1234567

ווילנא

בדפוס ר' יוסף ראובן בר' מנחם מן ראם
שנת תרכ"ג לפ"ק

ועתה יו"ל מחדש במהדורה מפוארת, בסדר חדש ומונה

ובתוספת:

תשובות בהלכה, ביאורי סוגיות וענינים קצרים מרכינו הביה"ל, מכת"י ומפי השמועה
מפתח לש"ס בבלי וירושלמי, ומפתח ענינים מפורט

בני ברק
שנת תשס"ז לפ"ק

דהיאך נפרש הא דאמרי' שם פתילות ושמונים שאמרו חכמים אין מדליקין בשבת מדליקין בחנוכה בחול אבל לא בשבת קסבר ככתה אין זקוק לה ומותר להשתמש לאורה והא כיון דליכא חששא דשמא יכבה אמאי אסור להדליק בו בשבת דחנוכה דהא בו ליכא סברא דשלוש בית. דהא אפי' למ"ד נר חנוכה מותר להשתמש לאורה מ"מ הא ודאי דצריך נר אחר משום שבת וכמש"כ הר"ן. דבזה כ"ע מודים וגם דנ"ח הי' בחרץ ולא בבית ומוכרח ע"כ דהטעם הוי משום שמא יטה. וצ"ל דגם הריב"ן מודה לטעם דיתה רק ה"פ דאין הטעם משום שמא יטה לחודא רק גם משום שמא יכבה וליכא שלום בית ומש"ה במהותך אסור שמא יכבה ובחנוכה הוי הטעם דשמא יטה. ואין להקשות דאכתי תיקשה דהיאך קאמר דשמונים שאסרו בשבת אסורו בחנוכה בשבת והא איכא חלב מהותך דאסור בשבת שמא יכבה ובחנוכה דליכא חששא זו הא מותר דאין לאסור משום טעם דיתה דהוי גזרה לגזרה. גם זה ניחא דהריב"ן ס"ל דה"פ דאותו מין שאסור בשבת אותו מין אסור בחנוכה וקאי על אינו מהותך. ובוזה מיושב גם מה שהקשה הפני יהושע [שבת כ"א ע"ב ד"ה אמר רב] דהא שמן שרפה דאסור בשבת שמא יטה ומותר בחנוכה בחול ולפי"ז ניחא דשם לא קאי רק על המין ומינו של שמן שרפה הא מותר להדליק בשבת רק שנתחדש בו דבר האוסרו בשבת ובוזה לא איירי כלל:

סימן יב

יחקור במוקצה אי שרי בהנאה או אסורה:

→ **המג"א** כתב בסי' תק"א ס"ק י"ב דשברי כלים אסור להסיק בהן אפילו במקומן בלא טלטול דמוקצה אסור בהנאה אבל כשמדליק בכלי שלם אף דאח"כ נעשה שבר כלי מ"מ מותר דההנאה באה אח"כ מאליה. ועיין מג"א בסי' תק"ז ס"ק ד' ובסי' שכ"ה ס"ק ט' שהביא דברי התוספות בע"א דף ס"ו [ע"כ ד"ה אמר רבא] וכ"ה בפסחים דף כ"ו [ע"כ ד"ה חדש יותין] שכתבו דלא אמרינן יש שבח עצי מוקצה בפת משום דמוקצה מותר בהנאה. ומדברי ההג"מ שהביא הכ"י סי' תקי"ז שכתב דבמקום שיש לחוש שנאפה הפת בעצים שגלקטו היום מן המחומר אסור ליקח פת מעו"ג הרי דחולק על התוס' אין ראיה להמג"א דמוקצה אסור בהנאה דהא י"ל דחולק על עיקר

של ההדלקה הוא משום כבוד שבת דההדלקה גופה הוי כבוד לשבת אע"ג דהוא אינו שם ורבא הוסיף לו דמלבד חיוב ההדלקה משום כבוד שבת מחויב שיהי' לו נר דלוק במקום סעודה וזה הוי משום עונג שבת שלא יסעוד בחושך ולא סגי במה שהדליק במקום אחר ועל זה הא שפיר י"ל כהי"מ דעל הך הדלקה דקאמר רבא דהוי רק משום עונג ובכה"ג גופה דאיירי רבא דשלא במקום הסעודה יש לו נר וקיים מצות כבוד שבת רק צריך להדליק עוד במקום סעודה דעל הדלקה זו א"צ לברך מדקרי להדלקה זו חובה.

וגם מהסברא נראה כן דלא עדיף עונג זה מכל מה שמכין משום עונג שבת. וגם דאם הי' לו נר דלוק מבעו"י במקום סעודה א"צ כלל לכבותה ולהדליקה וסגי במה שידליק השתא גם שלא במקום סעודה. והא דאמרינן ובלבד שלא יקדים קאי על עיקר ההדלקה דאם מדליק מבעו"י ליכא כבוד שבת וכמש"כ רש"י בדף כ"ג [ע"ב ד"ה שלא יקדים] דלא ניכר דמשום שבת הוא אבל בהך דעונג הא גם אם הי' דלוקה מכבר מגיע לו העונג. וגם הירושלמי קאי על עיקר מצות ההדלקה. וצ"ע על הי"מ דהיאך דקדקו מכאן דקרי לי' חובה על עיקר מצות הדלקה דהא יש לחלק וכמש"כ. דאין לומר דלרבא דס"ל שמחויב להדליק במקום סעודה ס"ל דכל עיקר חיובו של ההדלקה לא הוי רק בשביל זה. חדא דמנ"ל לעשות מחלוקת בזה בין אביי לרבא. וגם הא מדאמר רבא שאני אומר משמע להדיא דלא קאי כלל על עיקר חיוב ההדלקה:

ומסוגיא זו צ"ע על פ"י המשנה להרמב"ם ריש פרקין [פ"ב מ"א] שכתב הטעם דפסולי פתילות ושמונים דחיישינן שמא יהי' אור הנר חשוך ויצא דא"כ למה הקשה אביי רק על עיטרן על כל הפסולים ה"ל להקשות כיון דלאביי לא איכפת לן במה שיצא ומוכח דשם איכא טעם אחר דשמא יטה וכן כתב הרמב"ם בעצמו בפרק (ד') [ה' ה"ח] מה' שבת. והנה יעויין לעיל דף כ"א [ע"א ד"ה וא"ת] שהקשו התוס' ישנים אמאי גזרינן שלא להדליק בחלב מהותך אטו שאינו מהותך ושאינו מהותך שמא יטה הא הוי גזרה לגזרה וכתבו בשם הריב"ן דהא דאמרינן אין נמשכין אחר הפתילה אין הטעם שמא יטה אלא שמא יכבה וליכא שלום בית. ועליו לא קשה קושי' זו דהא גם אביי מודה דצריך שיהי' נר דלוק בשבת ואם יכבה הא לא יהי' נר כלל והרי זה דומה למדליק נרות קטנים שיכבו קודם הלילה דאינו יוצא גם לאביי ומש"ה לא הקשה רק על עיטרן. אמנם הא קשה לי על הריב"ן

על הא דמסיקין בכלים כיון דאדליק בהו פורתא ה"ל שבר כלי וכי קמהפיק באיסורא מהפיק ומשני דעבד להו כדרב מתנא דאמר רב מתנא עצים שנשרו מן הדקל לתוך התנור מרבה עליהן עצים מוכנים ומסיקין הרי דהא דאמר מסיקין בכלים איירי ע"י ריבוי עצים מוכנים ובכה"ג הא גם בשברי כלים מותר דהרי גם בעצים שנשרו מרקל ביו"ט דהוי מוקצה מתיר רב מתנא ע"י ריבוי עצים מוכנים ומש"ה פרש"י דהאיסור הוי משום טלטול דעד כאן לא שרי רב מתנא רק בנשרו לתנור דלא בעי לטלטלם רק אח"כ כשמהפך בהם דאז שפיר נתבטלו עצים המוקצים דמקלי קלי איסורא וכמבואר כ"ז בביצה דף ד' [ע"ב] אבל בלא"ה לא בטל ואסור לטלטלם לתוך התנור אבל להסיקם במקומן באמת מותר ע"י ריבוי עצים אבל להסיק בשברי כלים בפני עצמן ודאי דמודה רש"י דגם בלי שום טלטול אסור וכמו דמוכרח מהך דפתילה של ג' על ג' שהבאנו. וכן מוכרח לומר במש"כ התוס' בכתובות דף ד' [ע"א] ד"ה מתוך שכתבו ומוצא חמץ בביתו דאמרי' בפסחים דכופה עליו כלי ולא שרינן לשורפו משום מתוך היינו משום דאסור לשורפו מדרבנן משום מוקצה דאסור לטלטלו עכ"ד. ואכתי לשורפו במקומו בלא טלטול ומוכרח לומר דכמו דמוקצה אסור בטלטול כמו כן אסור לשורפו במקומו. אמנם הר"ן שם כתב דמש"ה כופה עליה כלי דלא חזי לטלטלו ולאפוקי ומיהו בכל יראה לא עבר דהא בטליה בלבו ולמוצאי יו"ט שורפו וביו"ט לא מצי למשרפי' אע"ג דקיי"ל מתוך שהותרה הבערה לצורך הותרה נמי שלא לצורך ה"מ היכא דאיכא צורך היום קצת אבל הכא ליכא דהא נפק י"ח בביטול עכ"ד. ובע"כ הא דכתב הר"ן דלשרפינהו ביו"ט כוונתו דישרפנו במקומו דהא כבר כתב מתחילה דאי אפשר לטלטלו ולהוציאו משום מוקצה וע"ז תי' דליכא צורך היום ומשמע דבלא"ה היה מותר להסיק במקומו וליכא איסורא דמוקצה. זה אינו דיש לומר דה"פ דישרפנו במקומו על ידי ריבוי עצים מוכנים וכדרב מתנא ואז ליכא איסורא משום מוקצה ומש"ה תי' כיון דאסור ליהנות בו משום החמץ הדולק ג"כ באותו מדורה ליכא צורך היום וא"כ לכאורה קשה דברי התוס' שכתבו דעיקר איסור שריפתו הוי משום מוקצה דס"ל דמשום איסור הבערה ליכא דהוי צורך היום קצת דמדרבנן הא לא סגי בביטול וצריך לשורפו ושרי' משום מתוך וע"כ תי' משום מוקצה והרי אכתי קשה דישרפנו במקומו ע"י ריבוי עצים מוכנים דליכא איסור מוקצה. והנראה לישב דעתם ג"כ דהרי בהא דמתיר רב מתנא ע"י ריבוי עצים אע"ג דכתבנו דמוקצה אסור להסיק

הסברא של התוס' וס"ל דאע"ג דאינו איסור הנאה אמרינן יש שבח עצים לאסור הפת באכילה. אכן עיקר הדבר שכתב המג"א דמוקצה אסור בהנאה לא נראה ועיין בביצה דף כ"א [ע"ב] דמחלק הגמ' בין הא דמטלטלינן כנוגא אגב קיטמא ואע"ג דאיכא עליה שברי עצים ולא מטלטלינן שיוירי כוסות של עו"ג אגב הכוס דהתם איסורי הנאה הכא לאו איסורי הנאה. ומ"מ אין מזה סתירה להמג"א דגם הוא לא קאמר דאסור אלא שיהנה גופו מן המוקצה אבל הא מודה דאינם איסורי הנאה כשיוירי כוסות של עו"ג ומותר ליתן המוקצה לעו"ג ולקבל ממנו הנאה אחרת עבור זה וכדומה. אמנם גם היכא דנהנה גופו נראה דמותר דבשבת דף מ"ט [ע"א] אמרינן טומנין בגידי צמר ואין מטלטלין אותן ואפילו בשבת מתיר הת"ק שם להחזיר הקדרה להקופה של צמר. וכן בשבת דף ל"ט [ע"א] גבי ולא יטמיננה בחול ובאבק דרכים ופריך וליפלוג נמי ר' יוסי בהא ומשני רב יוסף מפני שמזיז עפר ממקומו ופי' התוס' [ד"ה מפני שמזיז] שמא יזיז עפר המוקצה ממקומו הרי דזה לא איכפת לן מה דנהנה מהמוקצה שהביצה נצלית בו [ודברי הגה"מ הנ"ל צע"ק]. אמנם בכל זה יש לחלק קצת. רק הא מבואר בשבת דף קמ"א [ע"א] הקש שעל גבי המטה לא ינענעו בידו אבל מנענעו בגופו דהוי טלטול מן הצד ואכתי כששוכב על הקש הרי נהנה גופו מן המוקצה ממש ואפ"ה מותר. וכן בשבת דף נ' [ע"א] גבי חריות של דקל צריך לקשור ופרש"י דאם לא קשורן אסור לטלטלן הרי דרק הטלטול אסור אבל ישיבה בלא טלטול שרי גם בלא קשירה.

ומ"מ מה שכתב המג"א דשברי כלים אסור להסיקן ואפילו במקומן בלא טלטול בודאי דבריו מוכרחין וראיה מהא דשבת דף כ"ח [ע"ב] דאמרינן דאין מדליקין בפתילה של ג' על ג' מצומצם משום דהמדליק צריך שידליק ברוב היוצא וכיון דאדליק בה פורתא ה"ל שבר כלי ואין מסיקין בשברי כלים והרי שם אינו מטלטלה כלל משנעשית שברי כלי ואפ"ה אסור ומבואר להדי' כהמג"א ואין להקשות בזה מהא דבשבת דף קכ"ד [ע"ב] פרש"י מסיקין בכלים ביו"ט שהרי ראויים הן לטלטלן ויתנן לתוך התנור ואין מסיקין בשברי כלים דה"ל מוקצה ולא חזי לטלטלם וכן פרש"י בביצה דף ל"ב [ע"א] ד"ה בשברי כלים] דהטעם דאין מסיקין בשברי כלים הוא משום איסור טלטול ומשמע הא להסיק במקומן בלא טלטול מותר. זה אינו דודאי דרש"י מוכרח לפרש שם האיסור משום טלטול דהרי בשבת דף כ"ט [ע"א] פריך הגמרא

והתשמיש אסור בו כגון לסמוך בו כרעי המיטה דא"כ אמאי מותר לישב על מוקצה וכן מותר לשכב ולישן עליו וכן מותר להטמין התבשיל והביצה במוקצה כמו שהוכחנו באות א' ובאמת דמהא דאסור הדלקה אין ראייה כלל דאע"ג דנתינת האש אסור דזה הוה כמו טלטול כיון דנתינת האש הוה משום המוקצה אבל הטמנת הקדרה לא הוה בשביל המוקצה ומש"ה שרי וכמו כן לסמוך בו כרעי המיטה שרי היכא דליכא טלטול. וגם מה שנסתפק הרשב"א אי שרי בהנאה צ"ע אמאי לא הוכיח מהר"א שמוכא באות א' וצ"ע:

L

סימן יג

יחקור אי מותר לספות לקטן איסורא דרבנן בידיים וברין מלאכה שאינה צריכה לגופה לקטן:

דף"ן כתב בשבת [קכ"א ע"ב, ושם לא מופיע בשם הרשב"א] בשם הרשב"א [יבמות ק"ד ע"א] דלפי מה דמסקינן דקטן אוכל נבילות אין בית דין מצוין להפרישו א"כ באיסורא דרבנן מותר לספות ל' בידיים ג"כ. וכן כתב הנמוקי יוסף ביבמות פרק חרש [שם]. וטעמו כמו דחזינן ביבמות דף ק"ד [ע"א] דלמ"ד דב"ד מצוין להפרישו מ"מ איסור דרבנן אין מצוין להפרישו כמו כן להמסקנא דקיי"ל דאין מצוין להפרישו רק דלא ספינן ל' בידיים בדרבנן נחתנין חד דרגא דמותר גם לספות לו בידיים אבל הרמב"ם בסוף ה' מאכלות אסורות [פ"ו הכ"ן] כתב להדיא דגם איסורא דרבנן אסור לספות ל' בידיים הביאו הנמוקי שם. והנה יש לעיין במלאכה שאינה צריכה לגופה ואלבא דהפוסקים שפסקו כר' שמעון דפטור עליו והוה רק איסורא דרבנן היאך דינו להרשב"א אי ספינן ל' בידיים ככל איסור דרבנן או לא ומקום הספק שיש לי בזה הוא מהא דכתב הר"ן בפרק המצניע [שבת צ"ד ע"ב] דאע"ג דקאמר רבא על הא [עירובין צ"ט ע"א] דלא יעמוד אדם ברה"י וישתה ברה"ה דבכרמלית מותר דהיא גופה גזירה ואין גזירין גזירה לגזירה. מ"מ זהו רק במידי דליכא בו חששה דמלאכה דאורייתא הוא דלא גזירין בכרמלית אבל מלאכה שאינה צריכה לגופה דהוה מלאכה דאורייתא ורק מטעם אחר הוא דפטור גזרו בו גם בכרמלית. וכן משמע לי בשבת דף כ"ט [ע"ב] דתנן לא יקוב אדם שפופרת של ביצה וימלאנה שמן ויתננה ע"פ הגרור' יהודה מתיר וטעמא

גם במקומו ובע"כ דגם בלא טלטול אסור דעצם ההסקה בעצמו אסור במוקצה וכמש"כ בסמוך וא"כ אמאי מותר ע"י ריבוי עצים מוכנים והרי בעת ההדלקה לא שייך ביטול דהוה בעיניה ולא מקלי קלי ובע"כ צ"ל דהטעם דכיון דיש רוב עצים מוכנים הוה עיקר ההדלקה בהמוכנים ולא בהמוקצה וא"כ שפיר כתבו התוס' דהרי לא יהיה אפשר ליהנות מהמדורה משום החמץ הדולק בתוכה והוה הבערה שלא לצורך ורק דנתיר משום מתוך ובהעצם הא ליכא שום צורך כלל לשורפן ורק בהחמץ איכא צורך היום משום מצוה דרבנן והחמץ הא הוה מוקצה והיאך נתפוס החבל בשני ראשין דנתיר ע"י ריבוי עצים דנאמר דעיקר ההדלקה הוה משום עצים ולא בהחמץ ואי דליכא צורך היום והוה הבערה שלא לצורך נאמר דהוה צורך היום דמצוה לשרוף החמץ והרי זהו דבר הסותר את עצמו. כ"נ לישב דברי התוס':

אמנם צריך להבין טעם איסור של ההדלקה במקומו בשבירי כלים כיון שכתבנו דמותר בהנאה. והנראה לומר דהתשמיש של נתינת האש בעצמו אסור והוה כמו טלטול ועיין במג"א סי' שכ"א ס"ק ד' שכתב דאסור ליתן מים ע"ג בשור ביום שלישי לשחיטתו דכיון דהבשר אסור בטלטול ה"ה דאסור ליתן מים עליו וכמו כן אסור מהאי טעמא להסיקן אפילו במקומו וע"י ריבוי עצים מוכנים מותר אע"ג דכל זמן שלא נשרף לא בטל מ"מ כיון דהוה רובא עצים המוכנים נמצא דעיקר נתינת האש הוה בשביל המוכנים ולא בשביל המוקצה ומש"ה מותר אע"ג דלא בטל. שוב מצאתי בחידושי הרשב"א בשבת דף כ"ט [ע"א] ד"ז וכי קמהפך באיסורא קמהפך מכאן נ"ל דאינו אסור ליהנות מן המוקצה דלא קשה לי אלא היאך מהפך בהן כלומר שאסור לטלטלו הא אי לא מהפך בהן אע"פ שהתבשיל מתבשל בו אין בכך כלום. והיינו נמי דאמרינן בגי' על ג' מצומצמות עסקינן דכ"ע אית ליה דעולא דהמדליק צריך שידליק ברוב היוצא וכי קמדליק בשבירי כלי קמדליק כלומר ואסור להשתמש בידיים בשבירי כלים אלמא אי ל"ל דעולא שפיר דמי אע"ג דממילא נעשה שבר כלי ונהנה ממנו כו' שלא אסרו אלא לטלטל או לאוכלו ואפי' להשתמש בו בידיים כגון ההדלקה או לסמוך בו כרעי המטה ואע"פ שאינו מזיזו אבל הנאה דממילא ש"ד אלא א"כ תדחה דשאני הכא דמקלי קלי איסורא אבל מוקצה בעין אסור ליהנות ממנו והראשון נראה עיקר עכ"ד הרי דדרך הראשון שכתב הוא להדי' כמו שכתבנו. ומ"מ צ"ע לי על הרשב"א במה שכתב דההדלקה

בעזרת

עזרי מעם ה' עושה שמים וארץ

שו"ת

נשמת שבת

אוצר החכמה

חלק ג (ב)
הלכות מוקצה

*

כולל בירורי הלכות בהלכות שבת המצויים
(השייכים לשו"ע סי' ש"ח - שי"ב)

*

כל אלה חוברו יחדיו בעזרת ד' יתברך ויתעלה
ע"י הצעיר באלפי

ישראל דוד הארפענעם

רב דביהמ"ד "ישראל והזמנים"

מח"ס ישראל והזמנים ג"ח, שו"ת ויברך דוד ה"ח

ספר חינוך ישראל, סי' נשמת ישראל ג"ח

שו"ת מקדש ישראל ז"ח, וש"ס

❧

ברוקלין נ.י. - אלוף תשע"ב לפ"ק

דפוס הכתב

תשובה - מותר. במג"א (סי' ש"ח סקמ"א) דודאי דמותר לישב ע"ג אבנים המוקצין (עכ"פ כשאנו מזיזין) דמוקצה מותר בנגיעה עי"ש, יוצא דמותר בהנאת מוקצה, וכ"כ במ"ב (סקפ"ב וסקפ"ח) ושכ"ה במאירי (שעה"צ), וכ"ה במג"א (סי' שכ"ה סק"ט) דמוקצה מותר בהנאה [ומה שמביא אח"כ מתוס' דאסור לבשל בעצי מוקצה, כבר השיגו עליו בס' תוס"ש (סק"י) ובס' חמד משה שם, ובמחציה ש"ק שם כ' דהוא ט"ס במג"א וצ"ל דמותר אפילו לכתחלה], והמג"א ציין אח"כ לשו"ע סי' תק"ז ס"ב שמשם יוצא שאסור ביו"ט 'להסיק' עצים המוקצים אע"פ שאינו מטלטלם, וכ"ה במג"א סי' תק"א (סקי"ב) דאסור להסיק בעצים שאסור לטלטלם, ואפילו לשורפם במקומן אסור דמוקצה אסור ליהנות ממנו, וביאר דבריו במ"ב שם (סקכ"ג) משום דמעשה ההדלקה שעושה בהם שנדלקת על ידו חשיב כטלטול, ועיי"ש בשעה"צ (סקל"א) שזה כוונת הרשב"א, ושכ"כ בשו"ע הרב (שם סי"א, ובסי' תק"ט) ובס' בית מאיר.

ובמג"א סי' תק"ט (סקט"ו) מבואר דאסור להשתמש במוקצה (ונסתייע ממה שאסור להסיק בעצי מוקצה), ולכאורה משמע דס"ל לאיסור, מיהו עי"ש במחציה ש"ק שם משום דההשתמשות במוקצה הוי כאכילה כיון דנהנה מגוף המוקצה, והיינו נמי כעין הסקה בעצי מוקצה שנהנה מגוף עצים המוקצים, לא השתמשות חיצוני (ממעל עליו) בהמוקצה.

מיהו בהגהות רעק"א שם מביא מהרשב"א (שבת כט) דאף דמוקצה מותר בהנאה, מ"מ 'להשתמש במוקצה בידים' כגון לסמוך בו כרעי המטה אסורה, וכ' שע"פ זה הוא הדין דאסור לישב ע"ג אבן המוקצית, דמה לי בין סומך עלה כרעי המטה, או שסומך עצמו עליו, וכן בשו"ת תשרות ש"י (מהדו"ת סי' ק"ל ובסי' קע"ט) מביא מהרשב"א הנ"ל ומהרש"א (ביצה דף לג) שאסור ליהנות בידים ממוקצה אע"פ

גרידא אסור דנגיעה ע"י דבר אחר שמיה נגיעה, אבל הנכו"י חולק ומתיר דהוי רק טלטול ע"י דבר אחר, אבל מהפמ"ג הבאנו דאף להמג"א אינו אסור אלא דרך שפשוף, אבל לשפוף מים ע"ג המוקצה יהא מותר (אפילו כשהוא לצורך המוקצה).

והנה בנידון שאלתינו הדיון 'להזיז' ככוונה את המוקצה, ובפשטות לכו"ע זה רק כטלטול מן הצד (כמו שמותר לכבד מוקצה ע"י מכבדות), ויותר נראה דאפילו לפי חידושו של שו"ע הרב דהמכבדת נעשה לו כידו אריכתא, זה לא שייך במים גרידא.

מיהו מסתבר דלצורך דבר המוקצה יהא אסור, כטלטול מן הצד לצורך דבר האסור דעלמא, דקשה לומר שיחשב כטלטול בגופו.

וממילא דלפתוח ברוז המים כדי לשטוף החוצה חפץ של מוקצה יהא מותר, וכן מהאי טעמא מותר לשטוף בית הכסא (אף כשלא שייך היתר של גרף של רעי) אף דעי"כ מתטלטלית דברים מוקציים [ובכל זה יש לדון דהמים היורדים מברז המים וש ביה"כ אינו מכוחו ממש, אלא דרך גרמא, וכ"כ בס' חוט שני (ג-צו) דלפתוח ברוז המים כדי שישטפו המים דבר מוקצה המונח בכירה י"ל דדינו כלאחר יד.

אבל מסתבר דאם רוצה לזוז המוקצה ממקומו ע"י זרימת המים בשביל הצלת המוקצה שיהא אסור, כבעלמא בטמה"צ לצורך דבר האסור.

☆☆☆

סימן ז'

76 שאלה - מהו 'ליהנות' מדבר שהוא מוקצה.

מהו להניח חפצים על דבר שהוא מוקצה, ומהו לאכול על שולחן המוקצית, או לישב על אבן המוקצית.

'משתמש' במוקצה ואסור, אבל מותר לישב על גבי האבן (כשאינו מזיזה ממקומה) או להשען על גבי מכונית כבירה דהוי הנאה דממילא דמותר.

ונראה דאף מותר לטלטל ברגליו את האבן ממקומה כדי לישב עליה במקום אחר, ולא אמרינן דבמה שמטלטלה ממקומה (בדרך היתר) כבר חשיב כהנאה בידים כמו הסקה בעצי מוקצה, ודוק.

L

☆☆☆

סימן ח'

שאלה - לישב ע"ג דבר מוקצה (כגון אבן) 'כשמזיז' ע"י ישיבתו.

תשובה - מותר. מבואר במג"א (סקמ"א, לגבי חריות של דקל) להיתר לפי המבואר בסי' שי"א דמותר לישכב ע"ג קש שהן מוקצין אף שמנענע הקש בגופו (דהו"ל טלטול בגופו. לכו"ש) ומכל שכן לישב עליהן (דהכא לכו"ש) אף להר"ן חשיב כצורך דבר המותר כיון שהוא לצורך ישיבה ע' מחצהש"ק, וכ"כ בשו"ע הרב (סנ"ב) ובמ"ב (סקפ"ב פ"ח) שמצא נמי כן במאירי, אלא שסיים (המאירי) במקום שאין צורך ראוי לפרוש מזה עיי"ש, ולכאורה תוקשה מה שנא מקש מוקצה שעל המטה שמותר לישכב עליהן, ואפילו לנענען בהדיא בגופו, וי"ל דשכיבה הוא צורך גמור משא"כ ישיבה שכמה פעמים אין בו צורך כל כך, וע' בס' תור"ש סוס"י שי"א דטלטול בגופו אסור שלא לצורך [אלא שצ"ע"ק לשון השו"ע הרב והמ"ב שכ' דהמג"א מתיר משום דהוי טלטול מן הצד, ולמה לא כתב דהמג"א מתיר משום דהוי טלטול בגופו].

מיהו דעת המרדכי (סי' שכ"ד) דאסור גם לישב עליהם משום שמזיזין, וכן הסכים בא"ר (סקנ"א, מטעם דודאי יבוא לסדרן בשבת, פי' גזירה שיבוא לסדרן בידיו, וכ"כ בס' חמר משה סק"ט משא"כ בקש שעל המטה שהכל נעשה

שאינו מטלטלו, ולא התיירו אלא הנאה הבאה לו ממילא, אלא שמביא דעת התוס' ועוד פוסקים (שו"ע הרב, ופמ"ג סי' רס"ה, ומחצהש"ק סי' חק"י ג סק"י) שמתירין ליהנות ממוקצה, מ"מ נהי שמידי דרבנן הוא, מ"מ אין להקל בספק דרבנן אלא במקום הפסד או צורך גדול [מלבד במחובר שמותר להשתמש בו שבו לא שייך איסור הנאה], ועל כן דעתו שם דאסור לתלות כובע ובדומה על המנורה, וע"ע בס' ערך שי (עמג"א ^{אסור והתכנה} סקמ"א).

אמנם עשו"ת בית הלוי (ח"א סי' י"ב) שהעלה להלכה דמותר ליהנות ממוקצה (ונסתייע ממה דמותר לישכב בשבת על מטה שיש עליה קש מוקצה), וע"ע בברכי יוסף (תק"ז) ובדע"ת, וכ"כ בקונט"א לשו"ע הרב (סי' תק"ט סק"ג) דלא קיי"ל כהרשב"א, והלום נדפס נמי שו"ת וישאל שאול (להגר"ש בראך ז"ל, סי' צ"ה) שהוכיח שהעיקר כמג"א סי' תק"ז דמותר ליהנות ממוקצה, ומה שכ' המג"א בסי' תק"א לאיסור כוונתו כמו שכ' בסי' תק"ט דהיינו לעשות מעשה בגוף המוקצה כדי ליהנות ממנה כגון לשורפה במקומה אף שאינו מטלטלה, אבל כל שהוסק כבר ההנאה הבא לו מאיליה מותרת, ועיי"ש באות י' דכל שאינו עושה פעולה בהמוקצה לא מיקרי שימוש כלל דאל"כ איך מותר לדרוך על קרקע אע"ג שהיא מוקצה, וברמב"ן (שבת קכב) מבואר שאם עשה נכרי כבש בשבת מותר לישב עליה דהוי כיושב על אבן, וכן בס' שש"כ (כ-ב) מתחילה העיר על המ"ב הג"ל דמבואר בפוסקים בהלכות יו"ט דאסור להשתמש במוקצה בידים אע"פ שאינו מטלטלו דאסור וממילא דאסור לישב על מוקצה, אבל למעשה גם הוא הסיק להקל (וכ"כ עו"ש בפכ"ב סל"ב), וע' נמי בס' חוט שני (ח"ג ע' נ"ג) שאף להרשב"א אינו אסור אלא לסמוך מטה או ארון על גבי אבן דעיי"כ הרי עושה את המוקצה כחלק מן המטה, וכאילו מייצר בזה רגליים למטה, שהוא צורה חדשה, וזה הוי

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99

